

III.

ZPRÁVA O PLNĚNÍ ÚKOLŮ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY NA LÉTA 2008 AŽ 2011 ZA ROK 2009

Prevence kriminality je definována jako ofenzivní strategie boje s trestnou činností. Na rozdíl od represivních metod koncipovaných zejména v rámci trestní politiky, využívá především nerepresivní metody, na nichž se podílí škála veřejných institucí i soukromých subjektů.

Preventivní politika se zaměřuje na eliminaci kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů a na pomoc obětem trestných činů. Jejimi hlavními cíli jsou snižování míry a závažnosti trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů.

I. REPUBLIKOVÝ VÝBOR PRO PREVENCI KRIMINALITY

Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“) – jako meziresortní orgán zřízený usnesením vlády při Ministerstvu vnitra – odpovídá za vytváření koncepcí preventivní politiky na meziresortní úrovni a podporu a realizaci na úrovni republikové i místní. Jeho úloha je především iniciační, koordinační a informační. Republikový výbor nese gesci za zpracování materiálů pro jednání vlády z oblasti prevence kriminality a rozhoduje o přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu na programy a projekty vytvářené v rámci vládou schválené Strategie.

Priority Republikového výboru směřovaly v roce 2009 k rozvoji systému prevence kriminality na místní úrovni, zejména k posílení samosprávné role krajů v této oblasti, k rozšiřování a zkvalitňování meziresortní spolupráce, zejména v oblasti prevence kriminality mládeže, k prevenci kriminality v rámci sociálně vyloučených a handicapovaných komunit, pomoci obětem trestné činnosti, podpoře a ochraně obětí obchodování s lidmi, k přípravě a metodickému vedení specifických projektů a k plnění úkolů vyplývajících z mezinárodní spolupráce.

Republikový výbor, respektive ministr vnitra jako jeho předseda, předložil vládě k projednání „**Zprávu o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 za rok 2008 a úkoly na rok 2009**“ a „**Zprávu o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 za rok 2009 a úkoly na rok 2010**“ (úkol je plněn tímto materiálem). Materiál bude také předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky pro informaci současně s předkládanou Zprávou o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2009.

Na pravidelných jednáních Republikového výboru byly projednávány věcné problémy související s kriminalitou a návrhy na preventivní opatření, výsledky řešených výzkumných úkolů, materiály do vlády a koncepční materiály jednotlivých resortů, návrhy legislativních opatření, metodické pokyny resortů, včetně informací o jejich dotačních politikách. Republikový výbor také schvaloval dotace vyčleněné na rozvoj systému prevence kriminality v České republice. V roce 2009 se Republikový výbor sešel celkem osmkrát. (*Přehled témat jednání výboru - viz příloha č. 1*).

1. Návrh na legislativní úpravu prevence kriminality

Zpracování **návrhu na legislativní úpravu prevence kriminality v České republice** bylo Republikovému výboru, resp. Ministerstvu vnitra, uloženo usnesením vlády ze dne 15. října 2007 č. 1150 ke Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011. Důvodem pro zadání tohoto úkolu je skutečnost, že na rozdíl od právního prostředí upravujícího podrobně a v mnoha legislativních normách oblast represivní trestní politiky, **není prevence kriminality v českém právním řádu upravena a neposkytuje potřebnou oporu pro fungování systému prevence kriminality**, který resort vnitra realizuje od roku 1996 pouze na základě usnesení vlády. Ministerstvo vnitra, které je gestorem zpracování legislativní úpravy, proto **navrhuje přijmout řešení v podobě zákona o prevenci kriminality**. Legislativní úpravu prevence kriminality považuje za potřebnou především pro vymezení působnosti jednotlivých úrovní veřejné správy, sjednocení praxe v rámci celé republiky a krajů a zakotvení funkce koordinátorů prevence kriminality.

V roce 2008 byly osloveny všechny členské země EU sdružené v Evropské síti prevence kriminality (EUCPN) se žádostí o zaslání jejich legislativní úpravy prevence kriminality. V průběhu roku byly také shromážděny expertní návrhy na podobu a potřebu existence legislativní úpravy prevence kriminality. Na jejich základě zpracovalo Ministerstvo vnitra **pracovní verzi Návrhu legislativní úpravy prevence kriminality v České republice**, která prošla vnitroresortním připomínkovým řízením a připomínkovým řízením členů Republikového výboru.

V červnu 2009 byl materiál zaslán k posouzení řadě subjektů státní správy a územní veřejné správy spolu s dotazem, jaká podoba legislativní úpravy prevence kriminality je preferována. Více než 90 % dotázaných v odpovědi uvedlo, že **podporují vznik legislativní úpravy prevence kriminality**. Užší varianta (základní norma organizačního charakteru) i širší varianta legislativní úpravy, která zahrnuje i regulaci sociálně rizikových jevů či rizikového chování, získaly přibližně stejnou podporu. Proto byla ustavena oficiální meziresortní **pracovní skupina pro tvorbu nelegislativního materiálu pro jednání vlády ČR o podobě legislativní úpravy prevence kriminality v ČR**, která je sestavena zástupců ministerstev práce a sociálních věcí, školství mládeže a tělovýchovy, zdravotnictví, spravedlnosti, financí, Úřadu vlády, Asociace krajů ČR a Svazu měst a obcí ČR.

Výsledkem jednání pracovní skupiny (listopad 2009) byla jednoznačná podpora legislativní úpravy prevence kriminality v ČR a preference kompromisní varianty legislativní úpravy zahrnující jak základní normy organizačního charakteru, tak i úpravu rizikových jevů v obecné rovině. Skupina současně vyjádřila podporu zřízení společných pracovišť prevence nežádoucích jevů na úrovni krajů, přenesené působnosti krajských koordinátorů prevence kriminality a případnému fakultativnímu zřízení těchto pozic v obcích. Současně navrhla ponechat určitý prostor i pro působnost samostatnou.

V současné době probíhá finální úprava nelegislativního materiálu, který bude předložen do vnitroresortního a meziresortního připomínkového řízení. Vládě bude materiál předložen nejdéle do konce června 2010.

2. Rozvoj systému prevence kriminality v České republice

2.1 V souladu s prioritami Strategie spolupracovaly resorty zastoupené v Republikovém výboru s krajskými úřady a plnily úkoly, které z ní vyplývají. Koordinovaly aktivity v oblasti prevence na úrovni územní veřejné správy a samosprávy, připravovaly potřebné metodické a informační materiály a zajišťovaly vzdělávání.

Pokud se týká rozvoje systému prevence kriminality na místní úrovni, byly v roce 2009 výrazně posíleny kompetence krajů v této oblasti, zejména se zvýšila koordinační a metodická spolupráce s obcemi spadajícími do jejich územní působnosti. Ve spolupráci se zástupci všech krajů a zástupci větších měst zařazených do městské úrovně prevence kriminality byly zpracovány a Republikovým výborem schváleny základní metodické

materiály pro přípravu a zpracování krajských a městských programů pro rok 2009 a kraje spolupracovaly i při přípravě návrhu na vyčlenění finančních prostředků pro jednotlivé kraje pro rok 2010. (*Podrobněji – viz II. MV, str. 7*).

Hlavními cíli krajských a městských programů prevence kriminality je posílení pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů, ochrana lokálních komunit před kriminalitou, posílení kooperace všech institucí, které na krajské a městské úrovni v oblasti prevence působí a integrace Policie ČR do preventivních aktivit.

V roce 2009 pokračovala realizace Programu prevence kriminality na místní úrovni v krajích, městech a obcích, na který od roku 1996 vyčleňuje vláda finanční prostředky. K podání žádosti o dotaci na realizaci programu vyzvalo Ministerstvo vnitra 14 krajů a 45 měst (s počtem obyvatel nad 25 tisíc obyvatel) zařazených do městské úrovně. Na základě analýzy trestné činnosti a doporučení krajských ředitelství Policie ČR vyzvaly kraje k realizaci programu také obce svého kraje s počtem obyvatel menším než 25 tisíc. Celkem předložilo programy a projekty 14 krajů a 131 obcí (krajská úroveň) a 45 měst (městská úroveň).

Projekty z oblasti sociální prevence se týkaly zejména práce s rizikovými skupinami dětí a mládeže. Jednalo se o rozšíření nabídky volnočasových aktivit (nízkoprahové klubovny pro mládež, vybavení skate areálů překážkami apod.) a resocializační pobyty pro děti a mládež. Podpořeno bylo 179 projektů částkou 23 381 411,- Kč.

Obsahem většiny projektů z oblasti situační prevence bylo vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů (dále jen „MKDS“), propojení MKDS z obecní policie na Policii ČR a zabezpečení objektů měst a obcí. Podpořeno bylo 106 projektů částkou 26 109 000,- Kč.

Část projektů byla zaměřena na zpracování informačních materiálů, přípravu informačních akcí a poradenskou činnost týkající se ochrany majetku a osob. Podpořeno bylo 51 projektů částkou 8 287 000,- Kč.

V rámci programu prevence kriminality na místní úrovni schválil Republikový výbor v roce 2009 dotace v celkové výši 65 978 360,- Kč na 354 projektů krajů, měst a obcí¹.

Z pravidelného hodnocení efektivity programů prevence kriminality v krajích, městech a obcích, které se opírá o analýzy závěrečných zpráv projektů, o vyhodnocení programu jako celku a především z výsledků každoroční analýzy trestné činnosti vyplývá, **že realizace preventivních aktivit ve městech a obcích přispívá ke stabilizaci trestné činnosti a v některých městech a obcích dokonce dochází k poklesu jejího vývoje.**

2.2 Specifické meziřesortní projekty

2.2.1 Prevence kriminality mládeže

V roce 2009 pokračoval projekt zaměřený na kriminálně rizikové a ohrožené děti a mladistvé - **Systém včasné intervence** (dále jen „SVI“). Cílem projektu je vytvoření optimálních podmínek pro sociálně nápravné intervence státní a veřejné správy a dalších subjektů, včetně nestátních neziskových organizací ve stádiích, kdy se děti a mladiství dostávají do konfliktu se zákony, respektive objevují se u nich známky výskytu rizikového chování. Projekt SVI vytváří na místní, krajské a národní úrovni funkční a efektivní mechanismus koordinované práce s ohroženými dětmi.

V širším kontextu je projekt SVI společně rozvíjen ministerstvy vnitra, práce a sociálních věcí a spravedlnosti. V souvislosti s výsledky a poznatky tohoto projektu a v návaznosti na vládní materiály k hodnocení systému péče o ohrožené děti předkládané ministrem vnitra v letech 1999, 2002, 2004 a 2007, připravilo Ministerstvo

1 Krajská úroveň: 214 projektů 131 obcí v rámci krajských – dotace ve výši 37 505 211,- Kč (z toho 22 celokrajských projektů ze 4 krajů - dotace ve výši 8 784 011,- Kč).

Městská úroveň: 135 projektů 45 měst – dotace ve výši 27 862 000,- Kč.

práce a sociálních věcí ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v závěru roku 2008 zásadní materiál s názvem „Transformace a sjednocení systému péče o ohrožené děti“. Materiál byl vládou ČR přijat v lednu 2009 a bude realizován v úzké spolupráci všech zainteresovaných ministerstev, krajů a dalších subjektů. K jeho konkrétní realizaci vláda schválila v červenci 2009 „Národní akční plán transformace a sjednocení systému péče o ohrožené děti“. Oba tyto zásadní dokumenty respektují poznatky a mechanismy SVI, zejména v oblasti nastavení týmové spolupráce na úrovni obcí s rozšířenou působností a informačního propojení všech institucí a subjektů, které se na péči o ohrožené děti podílejí. (Podrobněji – viz II. MV, str. 9-10).

Projekt SVI je realizován od roku 1999² již ve 25-ti městech ČR, z toho 3 lokality pokrývají území celých bývalých okresů (Šumperk, Náchod, Třebíč). V roce 2009 byla Republikovým výborem podpořena realizace projektu SVI v 8 městech částkou 7 589 000,- Kč.

2.2.2 V roce 2009 pokračovalo úspěšné fungování celostátního **Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** (dále jen „Program“), který je pokračováním pilotního projektu Úřadu pro drogy a kriminalitu OSN „Model podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování“ z roku 2003. Program nabízí pomoc osobám, které se staly oběťmi obchodování s lidmi a zároveň motivuje tyto osoby ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, aby přispěly k potrestání pachatelů.

V rámci Programu Ministerstvo vnitra efektivně spolupracuje s věcně příslušnými resorty (Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo práce a sociálních věcí), Policií ČR a z nevládního sektoru jsou do něj na základě písemné dohody o spolupráci zapojeny dvě nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“).

V roce 2009 byly v rámci dotačního programu „Prevence obchodování s lidmi a pomoc obětem obchodování s lidmi“, který spravuje Ministerstvo vnitra a schvaluje Republikový výbor, přiděleny finanční prostředky čtyřem nestátním neziskovým organizacím - La Strada ČR, Arcidiecézní charita Praha, Organizace pro pomoc uprchlíkům a Rozkoš bez rizika v celkové výši 3 800 000,- Kč na realizaci čtyř projektů. (Podrobněji – viz II. MV, str. 12).

2.2.3 Prevence domácího násilí

V rámci **prevence domácího násilí** vyhlásilo v roce 2009 Ministerstvo vnitra dva dotační tituly pro NNO, a to „**Prevence domácího násilí s důrazem na práci s násilnými osobami**“ (Republikový výbor schválil dotace ve výši 525 000,-Kč pro tři projekty) a „**Programy zaměřené na děti jako svědky domácího násilí**“ (finančně bylo podpořeno pět projektů částkou 900 000,-Kč). (Podrobněji – viz II. MV, str. 12).

Pokračovala činnost **Meziresortní monitorovací skupiny** (dále jen „MMS“), jejímž gestorem je odbor prevence kriminality MV. Členy skupiny jsou zástupci ministerstev práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, spravedlnosti, zdravotnictví, zástupci Policie ČR a za NNO jsou zastoupeny organizace Bílý kruh bezpečí a Koordona. Skupina se sešla v červnu a prosinci 2009 a projednávala zejména témata: terapeutické programy pro násilné osoby, děti jako svědci domácího násilí a intervenční centra, legislativní úkoly v této oblasti a vzdělávání odborníků, zejména policistů v oblasti domácího násilí. Na uvedené problematiku se MMS zaměří také v roce 2010. Skupina se podílela na přípravě vládního materiálu „Informace k zavádění interdisciplinárních týmů k domácímu násilí za rok 2008“ a bude připravovat rovněž materiál za rok 2009, který ministr vnitra předloží vládě ČR v březnu 2010.

² Dosavadní náklady od roku 1999 na realizaci SVI byly cca 26 mil. Kč.

Republikový výbor, konkrétně Ministerstvo vnitra, vede agendu spojenou s komunitárním **programem EU DAPHNE**. Jedná se obecně o program zaměřený na prevenci všech forem násilí a podporu obětí a rizikových skupin (dětí, mládeže a žen). Odbor prevence kriminality MV je kontaktním místem pro zprostředkování informací (aktuálně běží Daphne III pro léta 2007-2013). Na rok 2009 - 2011 byly vyhlášeny 3 typy projektů: specifické nadnárodní projekty, podpora aktivit NNO a dalších organizací a vlastní iniciativy Evropské komise. Více na webu MV a www.ec.europa.eu/justice.

2.2.4 Sociálně vyloučené komunity

Pokračovala spolupráce s krajskými zástupci „**Pracovní skupiny Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity pro oblast vnitra a Policie ČR**“, která byla zaměřena na formulaci předpokladů pro tvorbu projektu prevence extremismu, prevence sociálního vyloučení a sociální integrace vyloučených skupin obyvatel včetně Romů. Výsledkem činnosti skupiny bylo vytipování několika lokalit pro realizaci **pilotního projektu prevence extremismu**, jehož realizátorem bylo primárně Ministerstvo vnitra, samospráva a místní neziskový sektor s aktivním zapojením občanů. Pilotní projekt s názvem „**Úsvit**“ byl v druhé polovině roku 2009 realizován v Mostě - Chanově. (*Podrobněji – viz II. MV, str. 9*). V centru pozornosti pracovní skupiny byla také problematika **zadlužování sociálně slabých a vyloučených skupin obyvatel**, jako prokriminogenní a sociálně destabilizující faktor.

V rámci podpory naplnění priorit vlády i Ministerstva vnitra v boji proti extremismu v oblasti zvýšení informování veřejnosti a odbourávání předsudků vůči příslušníkům národnostních a etnických menšin byl připraven filmový dokument „**Barevný úspěch**“, který vznikl jako doplňkový produkt výzkumu „**Příčiny úspěchu Romů v české společnosti**“ zadaného Ministerstvem vnitra se souhlasem Republikového výboru v roce 2007 občanskému sdružení Socioklub. Film zachycuje důležité životní momenty několika Romů, které pozitivně ovlivnily jejich profesní kariéru a integraci.

2.3 Velký důraz byl kladen na zdokonalování **analytické, koncepční a metodické činnosti** v souvislosti s přípravou, realizací a hodnocením krajských a městských programů prevence kriminality, projektu SVI a dalších specifických projektů realizovaných resortem vnitra a dalšími členy Republikového výboru. Jednalo se především o přípravu metodik a zdokonalování postupů v dotačních řízeních jednotlivých resortů, přípravu standardů a certifikací realizovaných programů a jejich evaluaci.

2.4 Byla podporována **vědecko-výzkumná činnost v oblasti kriminálně rizikových jevů a prevence kriminality**. Republikový výbor byl průběžně seznamován s výsledky výzkumných úkolů Institutu pro kriminologii a sociální prevenci týkajících se především problematiky vyhodnocování trendů v oblasti kriminality, bezdomovectví, role stávajících preventivních opatření a stávajícího právního rámce v předcházení kriminalitě, resp. recidivě kriminálního chování u dětí a mladistvých.

2.5 Zajišťovat vzdělávání pracovníků v oblasti sociální prevence a prevence kriminality

Resorty zastoupené v Republikovém výboru zajišťovaly vzdělávání v oblasti sociální prevence a prevence kriminality pro pracovníky státní správy a samosprávy.

Ministerstvo vnitra věnovalo pozornost krajským manažerům prevence kriminality a uspořádalo dvě pracovní setkání k vyhodnocení a přípravě krajských a městských programů prevence kriminality a několik odborných seminářů. (*Podrobněji – viz II. MV, str. 8-9*). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy realizovalo pro krajské školské koordinátory čtyři pracovní setkání k transformaci dotačního řízení a přednášky o aktuálních rizikových jevech. V rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků organizovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pro kraje pracovní semináře. Na Ministerstvu

práce a sociálních věcí probíhaly konzultační dny s pracovníky krajských úřadů, kteří se zabývají plánováním sociálních služeb a krajskými metodiky sociální prevence, a pracovní dny k transformaci systému péče o ohrožené děti. V rámci přípravy pracovníků Probační a mediační služby ČR na implementaci hodnotícího nástroje SARPO do odborné praxe probíhalo průběžné vzdělávání (třídenní školení a dva navazující kasuistické semináře).

2.6 Republikový výbor, který odpovídá za **racionální vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na „Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011“**, vychází z ročního hodnocení efektivity programů a opírá se o obsahové analýzy závěrečných zpráv realizace projektů. Při použití prostředků dotace se Ministerstvo vnitra, obce i kraje řídily příslušnými právními předpisy. Prostředky využívaly v souladu s každoročně inovovanými Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Strategie.

Republikový výbor se v roce 2009 podílel na výkonu předběžné veřejnosprávní kontroly spočívající zejména v posouzení a schválení všech předložených projektů v programech prevence kriminality na krajské a městské úrovni a specifických meziresortních projektů, které byly v rámci Strategie ze státního rozpočtu financovány. Za průběžnou veřejnosprávní kontrolu zaměřenou na dodržení podmínek podle Rozhodnutí o poskytnutí dotace ze státního rozpočtu a na respektování zásad hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti použití prostředků poskytnuté dotace odpovídalo Ministerstvo vnitra, které provádělo spolu s územními finančními orgány a Nejvyšším kontrolním úřadem také následnou veřejnosprávní kontrolu způsobu použití prostředků poskytnuté dotace³.

Průběžná veřejnosprávní kontrola na místě byla v rámci podpory Programu prevence kriminality v roce 2009 provedena u 6 příjemců dotace (zkontrolováno bylo 21 projektů). V prověřované oblasti nebylo zjištěno porušení podmínek účasti státního rozpočtu na financování projektů.

3. Mezinárodní spolupráce v oblasti prevence kriminality

V rámci plnění úkolů vyplývajících z **účasti České republiky v mezinárodních organizacích v oblasti prevence kriminality** odpovídá Republikový výbor, resp. Ministerstvo vnitra za zastoupení České republiky v Komisi OSN pro prevenci a trestní justici, v Evropské síti prevence kriminality Evropské unie, účastní se při práci Expertní skupiny pro obchodování s lidmi Evropské unie a odpovídá za rozvoj bilaterální spolupráce. *(Podrobněji - viz II. MV, str. 14-15)..*

II. MINISTERSTVO VNITRA

1. Ministerstvu vnitra bylo **usnesením vlády ze dne 15. října 2007 č. 1150** v bodě 3. c) uloženo: „**předložit vládě návrh na legislativní úpravu prevence kriminality v České republice**“. Tímto usnesením uložila vláda ministru vnitra předložit materiál, který by obsahoval popis nové legislativní úpravy prevence kriminality, včetně definice a popisu subjektů realizace preventivních opatření a vztahů mezi nimi, nastavení rámce jejich působností, odpovědností a kompetencí a finančního zajištění. *(Návrh na legislativní úpravu prevence kriminality bude předložen vládě do konce června 2010. Podrobněji – viz I. Republikový výbor, str. 2).*

³ Kontrolní činnost je prováděna na základě zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole) a na základě zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

2. Usnesením vlády z 15. října 2007 č. 1151 k materiálu „Hodnocení systému péče o ohrožené děti“ bylo uloženo ministru vnitra předložit vládě do 30. listopadu 2009 další **Hodnocení systému péče o ohrožené děti s návrhy na opatření pro následující období.**

Ministerstvu vnitra a **resortům práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, spravedlnosti, Probační a mediační službě ČR, resortu zdravotnictví, a Policejnímu prezídiu ČR** bylo výše uvedeným usnesením také uloženo **plošné rozšíření projektu Systém včasné intervence na území České republiky.** Od roku 2007 byla realizována pilotní fáze projektu Systém včasné intervence a bylo ověřeno, že vytváří na místní (obecní) úrovni efektivní systém péče o ohrožené děti.

Pro obsah a úkoly uložené v rámci výše uvedeného materiálu pro vládu je realizace plošného nasazení Systému včasné intervence klíčová.

Protože však k uvedenému datu nebylo přijato rozhodnutí o realizaci plošného rozšíření Systému včasné intervence, nebylo současně možné plánovaný materiál dokončit. Proto požádal ministr vnitra o prodloužení termínu a usnesením vlády ze dne 21. prosince 2009 č. 1579 bylo schváleno předložení „Hodnocení systému péče o ohrožené děti s návrhy na opatření pro následující období“ vládě ČR do konce března 2010.

3. Rozvoj systému prevence kriminality na krajské a městské úrovni

3.1 Ministerstvo vnitra **zajišťovalo po metodické a konzultační stránce programy prevence kriminality na krajské a městské úrovni.** Odbor prevence kriminality MV zpracoval na základě analýz trestné činnosti a dalších kriminálně rizikových jevů postup pro výpočet a stanovení výše dotace pro jednotlivé kraje. Výše dotací pro rok 2010 byly v říjnu 2009 schváleny Republikovým výborem.

Současně byly zpracovány metodiky přípravy programů prevence kriminality krajů a měst pro 2010 a Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Krajského programu prevence kriminality a hl.m. Prahy v roce 2010 a zásady pro poskytování dotací v rámci městského programu. Oba materiály byly připomínkovány zástupci krajů a měst a na základě jejich požadavků byly upraveny. Uvedené metodické materiály byly schvalovány Republikovým výborem.

Na základě požadavku zástupců krajů bylo také zpracováno doporučení, jak postupovat při hodnocení projektů (bodový systém se opírá o hodnocení pěti kritérií: nejvyšší bodové hodnocení mají tři kritéria, a to zatížení obce trestnou činností, posouzení závažnosti problému a zdůvodnění navrženého opatření).

Kraje i města stále projevují značný zájem o zřízení či rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů (dále jen „MKDS“). Vzhledem k tomu, že v roce 2009⁴ pokračovala celospolečenská diskuse k dodržování právních postupů v oblasti ochrany osobních údajů, odbor prevence kriminality MV aktualizoval a zpřísnil **„Rozšiřující podmínky pro zpracování projektů a standardní postupy pro hodnocení účinnosti MKDS v rámci programů prevence kriminality“.** Důraz je kladen především na dodržování právních postupů v oblasti ochrany osobních údajů. Naplnění rozšiřujících podmínek je hlavní a závaznou podmínkou poskytnutí státní účelové dotace. Text rozšiřujících podmínek je dostupný na webových stránkách Ministerstva vnitra.

Pokračovala konzultační a odborná pomoc 45 městům, 14 krajům a 131 obcím realizujícím Program a projekty v roce 2009, a to při jejich přípravě, realizaci i vyhodnocení. Krajům i obcím a městům zařazeným do městské úrovně prevence kriminality poskytoval odbor prevence kriminality MV také metodickou pomoc při financování investičních projektů.

Pro kraje a města je hlavním partnerem při zpracování analýz trestné činnosti a při formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů Policie ČR. V roce 2009

⁴ V průběhu roku 2008 byl odborem prevence kriminality MV vypracován Právní názor na celou oblast MKDS, s jehož obsahem byl vysloven souhlas na Úřadu pro ochranu osobních údajů a byl úřadem vydán ve formě Věstníku ÚOOÚ.

spolupracovala při doporučování kriminálně rizikových lokalit do programu, při navrhování preventivních opatření a při komunikaci se samosprávnými orgány při přípravě programů prevence kriminality. Zástupci Policie ČR se stali stabilními členy pracovních komisí (skupin) prevence kriminality krajů a měst a členy krajských komisí pro výběr projektů. Zavádění proaktivních metod práce Policie ČR probíhalo v roce 2009 také v rámci činnosti **Preventivně informačních skupin Policie ČR a policistů z obvodních (místních) oddělení** Policie ČR zaměřených na spolupráci s místními orgány veřejné správy při realizaci místních preventivních opatření, při poskytování poradenské a informační služby občanům a v rámci zavádění **metody community policing do praxe při každodenním výkonu policejní práce.**

3.2 Formou pracovních seminářů k metodice přípravy preventivních programů a projektů krajů a měst a k podávání žádostí o poskytnutí dotace **pokračovalo průběžné vzdělávání manažerů programu prevence kriminality krajů a manažerů měst zařazených do městské úrovně prevence kriminality, pracovníků preventivně informačních pracovišť Policie ČR (dále jen „PIO“) a pracovníků obecní policie.**

Speciálně pro manažery prevence kriminality krajských úřadů byly realizovány dva⁵ obecněji koncipované semináře orientované na tvorbu Krajských programů prevence kriminality, jejich vyhlášení, hodnocení a financování. Tyto semináře doplnily dva⁶ specializované semináře zaměřené na získání znalostí o extremismu a o možnostech krajů a obcí při jeho prevenci a na rozpoznání a prevenci nebezpečných jevů spojených s používáním internetu a mobilních telefonů.

V oblasti situační prevence se zaměřením na ochranu majetku a osob bylo vzdělávání koncentrováno zejména do veletržních aktivit MV, kdy odbor prevence kriminality MV odborně připravil a ve spolupráci s Muzeem Policie ČR realizoval dva mezinárodní veletrhy, Pragoalarm 2009 v Praze a ISET 2009 v Brně.

Ve spolupráci s dalšími subjekty bylo realizováno celkem 11 odborných seminářů pro zástupce bytových družstev a společenství vlastníků jednotek (cca přes 1100 účastníků) pod názvem „Jak to dělají jinde“. Obsahem je především seznámení s relevantními způsoby a možnostmi ochrany majetku a osob včetně nebytových prostor. Smyslem seminářů jsou rovněž prezentace standardních postupů pro jednotné jednání se zainteresovanými institucemi (například s Úřadem pro ochranu osobních údajů v případě instalace kamerových systémů, nebo s Asociací technických a bezpečnostních služeb Grémium Alarm).

Pro odborníky z měst zařazených do městské úrovně (45 měst) byl připraven ve spolupráci s městem Kroměříž odborný seminář k problematice městských kamerových dohlížecích systémů, k jejich efektivitě i právní stránce. Obdobný seminář byl připraven také pro obce a města z kraje Vysočina v květnu 2009.

Odbor prevence kriminality MV se celoročně podílel na vzdělávání pracovníků resortu vnitra v rámci vstupního vzdělání organizovaného odborem personálním. Vedle těchto pravidelných vzdělávacích aktivit pracovníci odboru prevence školí na odborná témata (obchod s lidmi, domácí násilí apod.) příslušníky Policie ČR, Generální štáb armády ČR, státní zástupce a soudce, krajské preventisty apod.

V oblasti vedení výslechů dětí – obětí trestné činnosti - připravil odbor prevence kriminality MV v listopadu 2009 „**Školení pro specialisty využívající speciální výslechové místnosti**“ (dále jen „SVM“), které mělo za cíl doporučit postupy k dalšímu rozšiřování SVM, upozornit na nutnost vzdělávání dalších policistů, kteří se výslechům ve SVM vyhýbají, a společně s odbornými lektory prodiskutovat největší problémy související s využíváním SVM, zejména psychologické aspekty výslechu dětí, dále přípravu takového výslechu, taktiku vedení výslechu ve SVM a použití záznamu z SVM při trestním řízení. Celkem se zúčastnilo 21 policistů SKPV z jednotlivých krajských ředitelství Policie ČR.

⁵ Duben 2009 Český Krumlov a říjen 2009 Olomouc.

⁶ Červen 2009 a prosinec 2009 Praha.

V roce 2009 také bylo rozhodnuto o **zřízení odborné koordinační skupiny**, která zpracuje plán a obsahovou náplň vzdělávání pro policisty pracujícími s dětmi. První setkání koordinační skupiny proběhne v roce 2010 na Ministerstvu vnitra.

Gestorem za vzdělávání příslušníků policistů Policie ČR (dále jen „policistů“) je odbor vzdělávání a správy policejního školství Ministerstva vnitra. V rámci výuky ve středních a vyšších policejních školách Ministerstva vnitra a školském účelovém zařízení Ministerstva vnitra je ve vzdělávacích programech kvalifikační přípravy policistů zahrnuta oblast prevence kriminality.

Na Vyšší policejní škole Ministerstva vnitra v Brně pokračoval specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách Policie ČR nebo policisty dlouhodobě pověřené výkonem pracovníka pro styk s veřejností či pracovníka prevence. Součástí 3 týdenní výuky je samostatná část věnována preventivní výchovné činnosti zaměřené na budování místních sítí prevence kriminality v jednotlivých regionech. V roce 2009 bylo proškoleny 30 policistů (za období 2007 až 2009 bylo proškolenou zhruba 80 policistů preventivně informačních pracovišť z celé republiky).

Metodická podpora obecní policie je v gesci odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra.

4. Specifické projekty prevence kriminality z oblastí sociální a situační prevence

Boj proti extremismu

Novým projektem kombinujícím sociální a situační prevenci, jehož realizace byla rozhodnuta až v průběhu roku 2009, byl **projekt „Úsvit“**, který je součástí jedné z priorit vlády ČR a Ministerstva vnitra - boje proti extremismu.

Projekt Úsvit je zaměřen na zlepšení situace v rámci jedné sociálně vyloučené lokality. Tyto lokality a zejména někteří jejich problematičtí obyvatelé, vzbuzují ve veřejnosti odmítavé postoje a pochybnosti o tom, že stát, samospráva, či policie jsou schopni „s tím něco udělat“. Této situace využívají extremistické strany a hnutí jako prostředku ke své medializaci. Předpokládají, že populistické sliby rychlého vyřešení situace v těchto lokalitách jim zajistí podporu veřejnosti a vstup na legitimní politickou scénu.

Projekt Úsvit je realizován v Mostecké části Chanov a je hodnocen jako velmi úspěšný. Skládá se z několika dílčích projektů – ochrana veřejného pořádku a bezpečnosti, úklid veřejných prostranství, motivační technické zabezpečení jednoho bytového bloku a zlepšení atmosféry v základní škole. Zaváděné vzdělávací metody, které lze přirovnat ke Komenského „Škole hrou“, směřují k žákům 1., 2. a 3. třídy a dětem, které se připravují na školní docházku, přičemž cílem je, aby se děti do školy těšily, zažily pocity úspěšnosti a aby ty, které mají odpovídající schopnosti, uspěly i na středních školách. Další projekt, který je realizován pod názvem Romský mentor, je zaměřen na výkon alternativního trestu obecně prospěšných prací a sociálně podpůrnou práci s rodinami odsouzených. Tento projekt funguje pod vedením Probační a mediační služby ČR a Sdružení pro probaci a mediaci v justici také v jiných městech a je velmi úspěšný. Také byly podpořeny dva kurzy – jeden pro policisty a strážníky, který je zaměřený na specifika policejní práce v rámci sociálně vyloučených lokalit. Druhý kurz se týkal zadlužování a finanční gramotnosti, jehož se zúčastnili sociální pracovníci, pracovníci NNO, strážníci městské policie a příslušníci Policie ČR.

Projekt Úsvit se během minulých měsíců dotkl téměř 100 lidí, z nichž většina jsou nejen obyvatelé Chanova, ale i policisté, strážníci, sociální pracovníci, pedagogové atp. (www.mvcr.cz/clanek/programy/-prevence-kriminality-asp, odklik 10 a 11; na této adrese lze najít i film natočený z podnětu odboru prevence kriminality MV pod názvem Barevný úspěch.)

4.1 Systém včasné intervence a vytvoření centrální informační platformy SVI

Základní aktivitou Ministerstva vnitra v oblasti systémového přístupu k péči o ohrožené děti byl i v roce 2009 projekt Systém včasné intervence (dále jen „SVI“).

Na podzim 2009 byl vedení resortu vnitra předložen projektový záměr plošného šíření SVI v rámci celé ČR. Plošné rozšíření SVI je uloženo usneseními vlády ČR z 15. října 2007 č. 1151 a ze dne 13. července 2009 č. 883. V rámci přípravy Národního mechanismu SVI zpracoval odbor prevence kriminality MV model, respektive návrh **Národní architektury SVI** (na národní i regionální úrovni), který je před schválením vedením resortu.

Současně byla v prosinci 2009 zpracována Analýza dosavadního nasazení SVI ve 25-ti městech a byly určeny klíčové body realizace, včetně rizik. Analýza potvrdila, že plošným nasazením mechanismů SVI na celém území bude vytvořen efektivní základ pro funkční systém péče o ohrožené děti. Právě nasazení Národní architektury SVI umožní a zkvalitní komunikaci měst a dalších subjektů (kraje, ministerstva, apod.) a vznikne tím úspora nákladů v řádu desítek milionů Kč.

Podle zpracovaného Analytického modelu sdíleného informačního prostředí SVI 2008, který respektuje instrukci Ministerstva práce a sociálních věcí k vedení spisové dokumentace orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), získají zapojená města nový informační systém SVI (ten umožňuje sdílení a předávání dat mezi partnery projektu, stanoví individuální plán dítěte a má zpracovány kontrolní a výstražné mechanismy např. proti nečinnosti institucí).

Ministerstvo vnitra připravuje realizaci Národní architektury SVI od roku 2010. V rámci Výzvy č. 32 z Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost podal odbor prevence kriminality MV v říjnu 2009 žádost o podporu projektu Analýza realizace Národní architektury SVI v rámci ČR. Tato Analýza bude východiskem pro realizaci Národní architektury SVI a bude zpracována ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, obcemi s rozšířenou působností a vybranými kraji. Její součástí bude i vytvoření návrhu systému vzdělávání členů týmů pro mládež.

V roce 2009 byl připraven projekt vzdělávání v rámci SVI. Jeho realizace se v návaznosti na realizaci Národní architektury SVI posunula na rok 2010.

V současné době je vyjednáván způsob, forma a zdroje financování, případně podíl odpovědnosti dalších resortů. Projekt Národní architektury SVI by měl být realizován postupně v letech 2010 až 2013.

V roce 2009 byla dokončena také realizace technického zázemí **Automatizované zasílání informací z informačních systémů Policie ČR do SVI** a v červenci 2009 byl spuštěn ostrý provoz zasílání informací a byl zpracován závazný pokyn policejního prezidenta, kterým se poskytování informací upravuje. Pro rok 2010 připravuje odbor prevence kriminality MV a Centrála informatiky a analytických procesů Policejního prezidia ČR projekt vzájemné elektronické komunikace a zasílání informací mezi OSPOD dětí obcí s rozšířenou působností a útvary Policie ČR.

Realizace projektu SVI se stala prioritou pro města zařazená do městské úrovně prevence kriminality a v roce 2009 byly Republikovým výborem dotačně podpořeny projekty SVI v 8 městech. Projekty byly podpořeny celkovou částkou 7 589 000,- Kč.

4.2 Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech

V roce 2009 započaly práce na praktické realizaci projektu, který je připravován v gesci Ministerstva vnitra pod názvem **Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech** (dále jen „NKMPPD“). NKMPPD je určen pro závažné případy pohřešování dětí, je-li život nebo zdraví dítěte v ohrožení. Je založen na rychlém přenosu informací o pohřešovaném dítěti od policie k veřejnosti.

Jednotlivé pilíře, na kterých projekt stojí, budou spouštěny postupně. V současné době ministerstvo vyjednává podmínky spolupráce s jednotlivými médii (televize, rádia, internetové deníky), jejichž úkolem je včasné rozšíření informace o pohřešovaném dítěti.

Výsledkem bude podpis memorand o spolupráci. Pro usnadnění komunikace s médii vytváří ministerstvo novou aplikaci pátrání po osobách na webových stránkách Policie ČR.

Druhý pilíř projektu, informování veřejnosti pomocí SMS, resp. MMS zpráv, si vyžádá delší přípravné období (zejména s ohledem na potřebu řešení řady právních a technických otázek a nalezení finančních zdrojů k pokrytí provozních a investičních nákladů).

Neodmyslitelnou součástí NKMPD je zajištění psychosociální pomoci rodinám pohřešovaných dětí ze strany policejních psychologů a odborných nevládních organizací. Za tímto účelem budou policejní psychologové postupně proškoleni v krizové intervenci. První školení se uskutečnilo v listopadu 2009, další budou následovat v roce 2010 v návaznosti na navýšení počtu tabulkových míst policejních psychologů v krajích.

V souvislosti se zaváděním NKMPD vytvořil odbor prevence kriminality MV **multimediální prezentaci** fungování systému s využitím modelového příběhu pohřešovaného dítěte. Zároveň byly zprovozněny webové stránky alertchild.eu s prezentacemi pátracích systémů ostatních evropských zemí a USA, které v tomto mezinárodním měřítku bude odbor spravovat. Ke konci roku 2009 byly také vydány informační kartičky **Psychosociální pomoc pro rodiny pohřešovaných dětí** určené pro rodiče pohřešovaných dětí s kontakty na příslušné regionální organizace poskytující pomoc v obtížných životních situacích. S distribucí kartiček do řad Policie ČR se počítá na počátku roku 2010 v souvislosti s novým územním členěním Policie ČR.

4.3 Program pomoci a podpory obětem obchodování s lidmi

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi (dále jen „Program“) je určen obětem obchodování s lidmi zejména za účelem sexuálního a pracovního vykořisťování, kterým nabízí právní, sociální a zdravotní pomoc, ubytování a důstojný návrat do země původu. Kromě humanitárního aspektu je cílem Programu i získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů této trestné činnosti.

Program je realizován prostřednictvím národního referenčního mechanismu, do něhož jsou zapojeny státní, mezivládní a nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“). K zajištění fungování Programu se zpravidla jednou za dva měsíce schází *koordináční skupina* na pracovní úrovni složená ze zástupců spolupracujících institucí a organizací.

NNO obchodovaným osobám nabízejí krizovou psycho-sociální nebo zdravotní péči, ubytování, podporu při integraci do běžného života apod. V případě cizinců pobývajících na území nelegálně dochází k zajištění úpravy pobytového statutu.

Do Programu jsou z nevládního sektoru zapojeny prozatím dvě NNO (La Strada ČR, o.p.s. a Arcidiecézní charita Praha) a jedna mezivládní organizace – Mezinárodní organizace pro migraci (IOM Praha). S uvedenými NNO byly podepsány aktualizované Dohody o spolupráci v rámci Programu na rok 2009. Dalšími spolupracujícími NNO v roce 2009 byly Organizace pro pomoc uprchlíkům a Rozkoš bez rizika.

V roce 2009 bylo identifikováno a zařazeno do Programu 13 obětí obchodování s lidmi, které využívají služeb Programu. Opět se v 8 případech jednalo o nucenou práci či pracovní vykořisťování. Ukazuje se, že oběťmi obchodování s lidmi se stávají také čeští občané, proto jsou nezbytné preventivní a osvětové aktivity na území České republiky ve spolupráci s dalšími institucemi a organizacemi. Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 102 obětí obchodování s lidmi.

Odbor prevence kriminality MV koordinuje a hradí dobrovolné návraty obětem obchodování s lidmi. Umožňuje obětem navrátit se důstojně, bezpečně a bezplatně do země původu. V roce 2009 byly realizovány dva dobrovolné návraty – jeden do země původu (Thajsko) a jeden zpět do České republiky. Celkem bylo od roku 2003 realizováno 43 dobrovolných návratů, z toho 11x do České republiky.

V rámci dotačního titulu „Prevence obchodování s lidmi a pomoc obětem obchodování s lidmi“ byly v roce 2009 podpořeny čtyři NNO a koncem roku vyhlásil odbor prevence kriminality MV výzvu k zaslání žádostí o poskytnutí státní dotace na tento dotační

titul pro rok 2010. Na základě zkušeností financování Programu z předchozích let se jeví současný způsob jako nedostačující a netransparentní. Proto Ministerstvo vnitra připravuje od roku 2011 změnu financování NNO, která spočívá v tom, že platby budou uskutečňovány na základě smluv o poskytování služeb, uzavřených mezi jednotlivými organizacemi a Ministerstvem vnitra. Úhrada služeb pak bude uskutečňována každý měsíc, a to vždy na základě schválených faktur, jejichž povinnou součástí bude i podrobná průběžná zpráva o službách poskytnutých v rámci plnění uzavřené smlouvy.

V první polovině roku 2009 byla ukončena kampaň, která byla zaměřena na cílovou skupinu zákazníků prostituce a nepřímo na oběti obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Partnerské organizace vytvořily pro účel kampaně platformu nazvanou „Spolu proti obchodu s lidmi“. Slogan kampaně zněl „**Neboj se to říct za ni.**“ Během kampaně byly využívány webové stránky v českém, anglickém a německém jazyce (www.rekni-to.cz; www.sage-es.cz; www.say-it.cz). U partnerských organizací byly zřízeny také telefonní linky.

V roce 2009 pokračovala realizace projektového záměru databáze tzv. „Informační systém Obchodovaná osoba“. Tato databáze bude obsahovat přehled položek, podle kterých by se měly oběti obchodování s lidmi evidovat. Cílem informačního systému je utříděně shromažďovat údaje o obětech obchodování s lidmi zařazených do Programu, nebo kterým byl umožněn dobrovolný návrat do země původu. Registr by měl být schopen poskytovat výstupy a třídění na základě různých filtrů a zpracovat údaje ve formě statistických souhrnných výstupů.

4.4 Ministerstvo vnitra vyhlásilo v roce 2009 nové dotační tituly týkající se podpory realizace pilotních terapeutických projektů a resocializačních programů pro násilné pachatele a programy práce s dětmi v roli svědka domácího násilí.

Projekt „Prevence domácího násilí s důrazem na práci s násilnými osobami“ (podpořeny byly tři projekty částkou 525 000,-Kč). Jak vyplývá z průběžných monitorovacích zpráv, jedná se o pilotní a již realizované projekty, které se zaměřují na práci s agresory, poradenství těmto osobám, individuální a skupinové terapie, mediaci v rodinných věcech, zvládnání agrese atd. Dále se NNO v rámci multidisciplinární spolupráce věnují vzdělávací, osvětové činnosti a medializaci v této oblasti. Výstupy projektů budou metodiky pro práci s násilnou osobou/agresorem a vzdělávací programy.

„Programy zaměřené na děti jako svědky domácího násilí“. Jedná se o pilotní a již realizované projekty, které se zaměřují na práci s dětmi, které zažily domácí násilí, odstraňování naučených stereotypů, zvládnání agrese, na terapii matek s dětmi atd. Dále se NNO věnují vzdělávací a osvětové činnosti v této problematice. Výstupy většiny projektů jsou manuály/metodiky k práci s dětmi jako svědky domácího násilí.

Odbor prevence kriminality MV ve spolupráci s Ředitelstvím služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR realizoval v roce 2009 projekt **„Vzdělávání policistů v problematice domácího násilí“** na který byla v rámci vnitroresortního programu vyčleněna částka 50 000,- Kč. Projekt byl zaměřen na zvýšení odborné úrovně příslušníků Policie ČR, kteří se věnují problematice domácího násilí, zejména aplikaci institutu vykázání. Bílý kruh bezpečí, o.s. realizoval v rámci projektu školení 14 policistů/metodiků – lektorů k metodě SARA. Ti budou na základě získané licence oprávněni dále školit příslušníky Policie ČR. V rámci projektu byly policisté na celorepublikovém pracovním setkání seznámeni s formami interdisciplinární spolupráce, s činností intervenčních center a činností NNO na tomto poli (dětí jako svědci domácího násilí, práce s násilnou osobou, cizinci či příslušníci menšin jako oběti domácího násilí atd.).

V rámci prevence domácího násilí se v říjnu 2009 uskutečnil na Ministerstvu vnitra odborný seminář k tématům děti jako svědci domácího násilí a práce s násilnou osobou. Na semináři, který pořádal odbor prevence kriminality MV, vystoupili zástupci Policie ČR, nevládních organizací a další odborníci. Setkání bylo hodnoceno velmi pozitivně a úspěšně.

Odbor prevence kriminality MV se podílel věcně i organizačně také na celorepublikovém pracovním setkání Policie ČR k problematice domácího násilí. Na setkání byla prezentována činnost a projekty NNO a intervenčních center. Dále byl uspořádán ve spolupráci se soudními znalci workshop pro příslušníky Policie ČR k tématu práce s násilnou osobou.

Průběžnému a systematickému vzdělávání v problematice domácího násilí se Policie ČR věnuje na všech úrovních, zejména v souvislosti s aplikací institutu vykázání dle zákona č. 135/2006 Sb. V roce 2009 probíhala školení ve školních policejních střediscích, ve středních a vyšších policejních školách Ministerstva vnitra, prostřednictvím školitelů problematiky domácího násilí, bezprostředně nadřízených služebních funkcionářů policistů, v kurzech pořádaných Policejní akademii ČR, v rámci metodické činnosti, v rámci metodické činnosti, instrukčně metodických zaměstnání a konzultací.

K informování laické i odborné veřejnosti o problematice domácího násilí připravil odbor prevence kriminality MV několikadílňový filmový cyklus s názvem „Diagnóza: domácí násilí“.

4.5 Projekt Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení

Program Bezpečná lokalita (dále jen „Program“) je zaměřený zejména na prevenci majetkové kriminality, která tvoří dlouhodobě 65 % veškeré kriminality páchané na našem území. Nabízí občanům ucelené informace k zabezpečení majetku, ochraně osob a zásadám bezpečného chování. Poskytuje kontakty na policejní preventivní pracoviště a policejní poradenská centra, včetně informací o certifikované technice a službách zabezpečovacích a bezpečnostních firem řídicích se etickým kodexem a evropskými normami. V rámci programu se spojují zkušenosti expertů z Ministerstva vnitra, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm, České asociace pojišťoven, obecních a městských policí a dalších subjektů, které se zabývají oblastí ochrany osob a majetku.

Majetkovou trestnou činností jsou nejvíce zasažena velká města a místa, kde se pohybuje velké množství navzájem anonymních osob (jako jsou např. nádraží, nákupní centra, dopravní prostředky atp.). Obdobná situace je i v některých sídlištních komplexech a v obytných domech, zejména tam, kde se mohou nekontrolovatelně pohybovat cizí osoby, bezdomovci, drogoví dealeri a drogově závislé osoby, včetně problematických skupinek dětí a mladistvých.

Pro zlepšení bezpečnosti v těchto lokalitách a v obytných objektech byl v roce 2009 vytvořen **pilotní projekt Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení**, který je v současnosti pilotně realizován v Brně, Zlíně a v Mostě.

Hlavními cíli projektu je minimalizace podmínek pro páčání trestné činnosti při využití organizačních, technických a jiných opatření v bytových domech, zvyšování kvality zabezpečení majetku a ochrany osob a prosazování mezinárodních standardů z oblasti zabezpečovací techniky, posilování spolupráce mezi veřejnoprávním a soukromým sektorem (např. družstva nájemníků, společenství vlastníků jednotek atp.) a zvyšování pocitu bezpečí u občanů.

Během roku 2009 bylo zpracováno ve všech třech městech dotazníkové šetření pocitu bezpečí mezi obyvateli tří vybraných obecních panelových domů. Poté bylo zpracováno vyhodnocení těchto údajů a návrh opatření na základní zabezpečení domů, které se bude realizovat v roce 2010. Nezbytnou součástí pilotního projektu je velmi úzká spolupráce představitelů měst, Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a městské policie při řešení konkrétních problémů. Velmi dobře zde byl aplikován model „Community Policing“ do praxe.

Pilotní projekt má zásadní oporu v **Poradním sboru pro situační prevenci kriminality**. V roce 2009 se uskutečnila dvě zasedání poradního sboru, která vysoce hodnotila aktivní přístup nestátních organizací zapojených do činnosti poradního sboru. Po vyhodnocení zkušeností z pilotního projektu Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení vznikne

metodika pro obce a bytová družstva, včetně pravidel technického zabezpečení objektů jako jedné z forem legální ochrany občanů před majetkovou trestnou činností.

5. V průběhu roku 2009 byl zpracován základní materiál k **Programu Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality do roku 2012** a na podzim roku 2009 byl rozeslán do neoficiálního připomínkového řízení v resortu. Připomínky jsou zpracovávány a materiál bude po řádném vnitroresortním řízení předložen vedení ministerstva ke schválení.

6. Medializace úspěšných preventivních aktivit a informační působení na formování postojů veřejnosti k vlastní bezpečnosti a k veřejnému pořádku

V roce 2009 pokračovala propagace preventivních aktivit resortu a informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností prostřednictvím pravidelných tiskových zpráv z jednání Republikového výboru, dále zpracováváním podkladů pro články v novinách a časopisech, pro televizní a rozhlasové relace, včetně řady osobních vystoupení pracovníků odboru prevence kriminality v uvedených médiích.

Zdrojem informací pro mediální aktivity v krajích či městech a obcích je pro příslušné odborné pracovníky Informační servis prevence kriminality, který slouží jako pomůcka také pro studenty policejních škol a škol zaměřujících se na společenské vědy a sociální práci, pracovníkům NNO a dalším zájemcům z oblasti prevence sociálně rizikových jevů. Dále se tematice prevence věnuje profesní časopis Policista a čtvrtletník Kriminalistika, které vydává odbor prevence kriminality MV. Zveřejňovaná témata zahrnovala podle aktuální potřeby - analytické texty, problematiku sociální a situační prevence i informování občanů o všech typech trestné činnosti a o možnostech předcházení různým rizikům.

Významným informačním kanálem jsou webové stránky MV, na kterých odbor prevence kriminality MV pravidelně zveřejňuje své koncepční, metodické i informativní materiály, které jsou průběžně doplňovány a aktualizovány.

Odbor prevence kriminality MV vydává také vlastní tiskoviny s aktuálními tématy a distribuuje je široké veřejnosti či vybraným cílovým skupinám. V roce 2009 byly vytištěny následující tituly:

- brožura **Obchodování s lidmi** seznamuje s Programem podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, který poskytuje služby všem občanům České republiky a cizincům, kteří se v ČR nebo v cizině stali oběťmi této trestné činnosti; brožurka vyšla v české a anglické verzi,
- informační kartičky **Psychosociální pomoc pro rodiny pohřešovaných dětí** s kontakty na pomáhající instituce v jednotlivých krajích,
- dotisk již existujících materiálů **(Ne) bezpečný věk** – blok s radami pro seniory a skládačka **Stop domácímu násilí**,
- k tisku je připraven plakát „**Musíš udržet tajemství**“ upozorňující děti na problematiku sexuálního zneužívání.

7. Ministerstvo vnitra plnilo úkoly vyplývající z účasti České republiky v mezinárodních organizacích.

7.1 Byly splněny všechny úkoly, které vyplývaly z předsednictví ČR v Radě EU:

Odbor prevence kriminality MV je gesčním útvarem vůči Evropské síti prevence kriminality (European Crime Prevention Network, EUCPN), založené rozhodnutím Rady EU v roce 2001. Vrcholným orgánem této instituce je Rada EUCPN. Předsednictví v Radě podléhá rotačnímu principu, z čehož pro Českou republiku v prvním pololetí 2009 vyplynula

povinnost organizačně i obsahově zajistit na svém území dvě řádná zasedání Rady EUCPN. Uskutečnila se v únoru a v červnu.

Kromě těchto zasedání odbor prevence kriminality MV zorganizoval dvě mezinárodní konference na témata, která vyplývala z předsednických priorit resortu vnitra. První z nich byla mezinárodní ochrana dětí a tématem konference byly „Výstražné systémy pátrání po pohřešovaných dětech v zemích EU a USA“. Uskutečnila se 19. května 2009 v pražském kongresovém centru a zúčastnilo se jí 80 odborníků ze zemí EU a USA. Na konferenci byly prezentovány výstražné pátrací mechanismy zemí, které již tyto systémy mají nastaveny – z Evropy to byla Francie, Řecko, Velká Británie a Nizozemí a projekt Child Alert z USA. Česká republika představila návrh svého projektu Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech.

Druhá konference se uskutečnila v Plzni dne 3. června a tematicky vycházela z další ministerské priority „boj proti obchodování s lidmi“. Zacílena byla na prevenci a snižování poptávky po komerčních sexuálních službách. Konference se zúčastnili experti z 22 zemí Evropy a USA a jejím cílem bylo vyměnit si zkušenosti a příklady dobré praxe při potírání nabídky komerčního sexu.

Ministerstvo vnitra v dubnu 2009 realizovalo další mezinárodní konferenci „Bezpečnější internet pro děti“ vycházející z předsednických priorit. Konference měla za úkol vyhodnocení programu Safer Internet a jeho výsledků, boj proti nelegálnímu obsahu na internetu a spolupráci s provozovateli uživatelských sítí.

7.2 Úkoly vyplývající z účasti ČR v Komisi OSN pro prevenci a trestní justici byly splněny. Z českého předsednictví v Radě EU vyplývala pro Ministerstvo vnitra i povinnost předsedat a řídit 18. zasedání Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní justici, které se konalo v dubnu 2009 ve Vídni. Na žádost stálého zastoupení ČR při OSN vyslal odbor prevence kriminality MV své pracovníky na třítydenní stáž týkající se přípravy agendy zasedání Komise.

7.3 Odbor prevence kriminality MV rozvíjel bilaterální spolupráci a prezentoval systém prevence kriminality ČR v zahraničí (bylo realizováno 13 zahraničních cest v rámci zemí EU). Odbor spolupracuje především se státy EU na výzkumných projektech, průběžně zpracovává dotazníky evropských institucí týkající se preventivních projektů Ministerstva vnitra a poskytuje zpětnou vazbu o aktuálních úkolech prevence kriminality na evropské úrovni.

Odbor plnil také úkoly vyplývající z funkce gestora mezinárodního projektu „Nadnárodní referenční mechanismus pro oběti obchodování s lidmi v zemích zdrojových a cílových“, který je podpořený Evropskou komisí a je koordinován International Centre for Migration Policy Development (ICMPD). Do projektu je zahrnuto 8 evropských zemí a cílem projektu je harmonizace existujících národních mechanismů pro ochranu a pomoc obětem obchodu s lidmi.

Obdobně jako v předchozích letech proběhlo národní kolo soutěže o **Evropskou cenu prevence kriminality**. Pro rok 2009 vyhlásilo Švédsko téma „Prevence kriminality a viktimizace mezi dětmi a mladistvými - současné a budoucí výzvy – škola, kyberprostor a rekrutování do kriminálních skupin“. Český národní projekt „GhettOut – trenážér životních strategií“ získal v mezinárodní soutěži speciální ocenění za nejlepší evropský inovativní projekt.

8. V roce 2009 bylo na realizaci resortních projektů prevence kriminality vyčleněno v rozpočtové kapitole Ministerstva vnitra 3 000 000,- Kč. Bylo podpořeno 29 projektů, které byly zaměřeny na řešení stanovených problémových okruhů: celorepublikové vzdělávání policistů k aktuálním tématům, přednášky policistů na školách, prevence v dopravě, protidrogová prevence, propagační předměty. Ke schválení a posouzení bylo předloženo celkem 100 projektů. Při výběru byly upřednostňovány projekty, které se zabývají řešením konkrétního problému, obsahovaly zřetelný popis stavu na počátku

a předpokládaného cílového stavu. K určenému cíli se musely vztahovat veškeré realizační prostředky a projekt musel obsahovat nastavení evaluačních kritérií a indikátorů.

III. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

1. Primární prevence

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každoročně vyhlašuje Programy na podporu aktivit v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže. Podporovány jsou projekty zaměřené na primární prevenci ve školách a školských zařízeních a je na ně uvolňováno průměrně cca 22 milionů korun. Výsledky dotačních řízení jsou zveřejňovány na www.msmt.cz sekce Sociální programy, odkaz Prevence rizikového chování.

V prvním pololetí roku 2009 byla realizována evaluace dotačního procesu. V návaznosti na ni a v souladu s realizovaným interním auditem v rámci odboru 61 na výše zmiňované programy bylo přistoupeno k **transformaci dotačního systému**. Jejím cílem je nastolení efektivního a pružného systému, který bude současně transparentní. Tento systém sloučí dosud poskytované prostředky v rámci tří programů do jednoho. Vyhlašovatelem bude Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) a celý dotační proces bude realizován za aktivní účasti krajských školských koordinátorů prevence (bude vytvořen Výbor krajských školských koordinátorů prevence při MŠMT). Hlavními důvody pro transformaci je skutečnost, že MŠMT ztrácí kontrolu nad finančními prostředky ze svého rozpočtu v situaci, kdy jsou dotace poskytovány v přenesené působnosti kraji. Současně s ohledem na omezený objem finančních prostředků na prevenci je třeba systém zefektivnit a akcentovat podporu programů, které jsou MŠMT řádně certifikovány či akreditovány. Certifikace programů primární prevence je podmínkou udělení dotace pouze od státních institucí. Tím docházelo ke skutečnosti, že subjekty necertifikované (tudíž bez záruky standardizace a kvality poskytovaných služeb) žádaly prostřednictvím krajů, kde tato podmínka není vládním usnesením deklarována. Cílem MŠMT je podporovat projekty dlouhodobé, efektivní, systematické, cílené do problematiky specifické primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže. Nově nastolený dotační systém byl předem prokonzultován s krajskými školskými koordinátory prevence. Byli o něm informováni vedoucí odborů školství příslušných krajských úřadů a školám a školským zařízením byl před ukončením školního roku rozeslán dopis s informací, že MŠMT transformaci plánuje. Součástí transformace bude od roku 2010 (tj. pro žádosti na rok 2011) i zavedení elektronického formuláře žádosti.

2. Specifická primární prevence

V rámci plnění úkolu vytvořit **Standardy specifické primární prevence**, v nichž je zahrnuta oblast protidrogové prevence i oblast prevence kriminality a dalších sociálně patologických jevů, se pravidelně schází **pracovní skupina pro rozvoj Standardů**, složená ze zástupců AC, Institutu pedagogicko-psychologického poradenství, MŠMT, Centra adiktologie 1. LF UK, Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti RVKPP, Městské policie a nezávislých expertů (skupina se scházela desetkrát ročně od srpna 2007 do května 2009).

V první fázi se činnost skupiny zaměřovala na revizi stávajících dokumentů, poté pracovala na rozšíření Standardů na další typy rizikového chování. Potřeba rozšířených Standardů na další skupiny rizikového chování je pocítována v praxi jako velmi aktuální. Jsou ošetřeny protidrogové programy primární prevence, je však mnoho dalších programů prevence rizikového chování, zaměřujících se na šikanu, práci s agresivitou, rizikovými sporty, nebezpečím rasismu, xenofobie, sektářství a mnohé další, pro které je zatím certifikace nedosažitelná.

Cílem je vytvoření nových Standardů, podle kterých bude možné garantovat kvalitu a komplexnost i u dalších programů primární prevence rizikového chování. V roce 2009 byla vytvořena základní koncepce rozšířených Standardů, vytvořeny a připomínkovány obecné texty týkající se primární prevence, byly vymezeny základní oblasti rizikového chování a byla vytvořena databáze odborníků, kteří se budou věnovat popisu jednotlivých typů programů v rozšířených standardech rizikového chování. V souladu s harmonizací certifikačního procesu s Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky, bude práce na rozšíření standardů realizována v souladu s tímto procesem. Typy rizikového chování, které budou vymezeny v rozšířených Standardech, jsou následující:

1. Agresivní chování: šikana, vandalismus, sebepoškozování
2. Poruchy příjmu potravy
3. Domácí násilí, týrání a zneužívání (syndrom CAN)
4. Rasismus a xenofobie
5. Užívání návykových látek, infekční nemoci související s užíváním návykových látek a patologické hráčství, netolismus
6. Závislost na sektách
7. Sexuální rizikové chování, HIV/AIDS, obchod se ženami a komerční sexuální zneužívání dětí
8. Extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě
9. Ostatní: např. záškoláctví

2.2 Byl podporován proces certifikací jako podmínky pro NNO k získání státní finanční dotace. Od prosince 2006 do června 2009 prošlo certifikací celkem 40 zařízení pro 54 programů. Podmínkám certifikace vyhovělo 36 zařízení s 48 programy. Nevyhověla 4 zařízení s 5 programy. Podklady ze všech místních šetření v těchto zařízeních byly předány MŠMT, Výboru pro udělování certifikací. V roce 2008 byla provedena rozsáhlá evaluace celého certifikačního procesu (dotazníkové šetření dle zpětných vazeb od certifikátorů a zařízení prošlých certifikací – úspěšně i neúspěšně), bylo realizováno dotazníkové šetření a ohnisková skupina, rozhovory, data byla vyhodnocena a zpracovávána v rámci pracovní skupiny pro rozvoj Standardů. Na základě získaných informací byly evaluovány a přepracovány základní dokumenty (Standards, Certifikační řád a metodika místního šetření, inovuje se také metodika pro certifikátory). Revidované Standards a Certifikační řád a metodika místního šetření byly 18. prosince 2008 projednány a schváleny poradou vedení MŠMT a jsou zveřejněny na www.msmt.cz. S ohledem na harmonizaci procesu standardizací a realizace certifikací se systémem certifikací odborné způsobilosti pro uživatele drog (sekundární a terciární prevence realizovaným Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky) s cílem efektivního vynakládání finančních prostředků, které jsou na činnost těchto programů poskytovány z veřejných zdrojů (dotační systémy resortů a vlády), bylo dne 30. října 2009 jednomyslně Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky přijato usnesení č. 02a/1009, které tuto harmonizaci procesu certifikací primární, sekundární a terciární prevence schvaluje od roku 2010. Současně bylo uloženo ministryni školství, mládeže a tělovýchovy, ministru financí a výkonnému předsedovi Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky zabezpečit harmonizační proces a informovat Radu na jejím příštím jednání o výsledcích tohoto procesu.

2.3 V rámci MŠMT byl ustanoven **Výbor krajských školských koordinátorů prevence**, který je poradním orgánem ministryně a jehož členy jsou všichni krajsí koordinátoři prevence a pracovníci odboru prevence, speciálního vzdělávání a institucionální výchovy MŠMT. S cílem zefektivnění a koordinace meziresortní spolupráce v oblasti specifické primární prevence se v roce 2009 uskutečnila 4 setkání krajských školských koordinátorů s pracovníky MŠMT.

2.4 Prevence rizikového chování je nedílnou **součástí všech typů rámcových vzdělávacích programů** a jako taková je následně školami v rámci školních vzdělávacích programů implementována do jednotlivých předmětů.

2.5 V návaznosti na Strategii prevence kriminality a Národní strategii protidrogové politiky byla zpracována a schválena **Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009- 2012**. Nová Strategie je zveřejněna na www.msmt.cz sekce Sociální programy, odkaz Prevence rizikového chování.

2.6 V průběhu roku byly **podporovány programy spolupráce subjektů vykonávajících činnost škol a školských zařízení s rodiči a širší veřejností** realizované zejména v rámci Minimálních preventivních programů ve školách a školských zařízeních, a to zejména v rámci každoročně vyhlašovaných Programů na podporu aktivit v oblasti rizikového chování.

3. Vzdělávání

3.1 V kontextu vyhlášky č. 317/2005 bylo podporováno další vzdělávání pedagogických pracovníků, byly průběžně akreditovány vzdělávací programy – specializační studia pro školní metodiky prevence, v rámci nichž je MŠMT stanoven standard vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování.

3.2 Podporovány byly také vzdělávací aktivity zaměřené na prevenci rizikového chování určené pro pedagogické pracovníky v zařízeních institucionální výchovy. Prostřednictvím OPŘO MŠMT realizoval a průběžně realizuje vzdělávání pracovníků daných typů zařízení v oblasti primární prevence Institut pedagogicko-psychologického poradenství (dále jen „IPPP“).

4. Prevence kriminality u rizikových jedinců

4.1 V rámci zabezpečení cílené primární prevence kriminality a včasné intervence v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy byl v roce 2009 realizován Pracovní seminář pro pedagogické pracovníky dětských domovů, dětských domovů se školou, diagnostických ústavů a výchovných ústavů. Prezentace jednotlivých lektorů jsou zveřejněny na internetových stránkách MŠMT a nabídka vzdělávacích programů je k dispozici na webových stránkách IPPP. MŠMT zrealizovalo i analýzu, jejímž cílem bylo zjištění, jaký typ prevence v daných zařízeních aplikovat. Vzhledem k tomu, že zařízení jsou určena pro nařízenou ústavní a ochrannou výchovu, je zde na místě realizace prevence v celém kontextu od primární až v některých případech po terciární.

4.2 Pokračoval rozvoj středisek výchovné péče a prohlubování jejich spolupráce se školami, zejména v rámci každoročně vyhlašovaných Programů na podporu aktivit v oblasti rizikového chování. Aktuálně MŠMT intenzivně realizuje postupné kroky k zabezpečení procesu transformace a sjednocení systému péče o ohrožené děti. MŠMT jako první zahájilo meziresortní spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, které připravilo a vládě předložilo Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 až 2011 (dále jen „NAP“), jehož podstatnou součástí je Koncepce MŠMT v oblasti transformace systému náhradní výchovné péče ve školských zařízeních (dále jen „Koncepce transformace MŠMT“). NAP představuje komplexní přístup k řešení multioborové a meziresortní problematiky ohrožených rodin a dětí s vědomím, že se jedná o dlouhodobý proces, jehož úplná realizace je otázkou víceletého období.

Postupný proces transformace systému náhradní výchovné péče v zařízeních v resortu MŠMT má v souladu s aktivitami NAP následující hlavní cíle:

- snížit počet dětí dlouhodobě umístěných ve všech typech ústavní péče, a to za předpokladu posílení preventivní složky práce s ohroženými dětmi a jejich

- rodinami, podpora rozvoje a dostupnosti souvisejících služeb, včetně navýšení počtu kvalifikovaných pracovníků,
- vytvoření sítě specializovaných ambulantních služeb s těžištěm v profesionální péči orientované na potřeby dítěte a práci s celým rodinným systémem,
 - vzdělávání a proškolení pracovníků zařízení,
 - transformace, diferenciacie a specializace náhradní výchovné péče pro pomoc dětem, u nichž je umístění do zařízení nejlepším, nebo jediným reálným možným řešením jejich situace.

V roce 2009 mělo MŠMT k dispozici na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování částku 22 904 000,- Kč a pro metodiky prevence v pedagogicko-psychologických poradnách byla opět standardně uvolněna částka 5 000 000,- Kč.

IV. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Pro rok 2009 si Ministerstvo práce a sociálních věcí vytklo následující cíle:

1. Dopracování Národního plánu rozvoje sociálních služeb a jeho předložení k informaci vládě ČR.

2. Využívání prostředků Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“), Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen OP LLZ“) 2007 – 2013, k podpoře služeb sociální prevence a k podpoře aktivit směřujících k zajištění dostupnosti sociálních služeb (grantové a individuální projekty).

1. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) v široké spolupráci s partnery v systému sociálních služeb (orgány veřejné správy, nestátní neziskové organizace, odbory) zpracovalo materiál „**Priority rozvoje sociálních služeb pro období 2009-2012**“, který vláda vzala na vědomí. Tento materiál je prvním strategickým dokumentem vyplývajícím ze zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Dokument klade velký důraz na oblast služeb sociální prevence, zejména na nutnost posílení těch služeb, které ani v bouřlivém rozvoji sociálních služeb v devadesátých letech neznamenaly potřebný nárůst, zajišťující požadovanou dostupnost (za všechny jmenujme např. služby následné péče pro lidi závislé na návykových látkách a pro duševně nemocné). Již v průběhu prací schvalovacího procesu priorit akceptovalo MPSV požadavek partnerů předložit vládě ke schválení dokument, který bude „Národním plánem rozvoje sociálních služeb“ ve smyslu uvedeného zákona. Tento materiál je tvořen opět ve spolupráci s partnery od listopadu 2009 s termínem předložení vládě v roce 2011.

2. Prostředky ESF, OP LZZ 2007-2013, k podpoře služeb sociální prevence, k podpoře aktivit směřujících k zajištění dostupnosti sociálních služeb byly v roce 2009 využívány následovně:

- OP LZZ - oblast podpory 3.2 – Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit
- IOP (Integrační operační program) – oblast podpory 3.1. – Služby v oblasti sociální integrace zaměřené na sociálně vyloučené romské lokality/komunity

Aktuální výzvy:

Podpora sociálního podnikání z fondů EU:

Výzva č. 1 Integrovaného operačního programu (IOP): investiční podpora

Platí od 10. dubna 2009 do 30. listopadu 2012 (průběžná výzva)

Specifický cíl 3.1c) Zajištění udržitelného zaměstnání znevýhodněných skupin v běžném podnikatelském prostředí, včetně jejich individuálního rozvoje a podpory poskytování sociálních služeb

Celková alokace: 383 936 850,-Kč

(Výzva byla zveřejněna na: <http://www.mpsv.cz/cs/6748> a www.strukturalni-fondy.cz/iop)

Výzva č. 30 Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ): neinvestiční podpora (zveřejněna na: www.esfcr.cz)

Platí od 16. února 2009 do 30. listopadu 2012 (průběžná výzva)

Cíl podpory: Sociální začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu k zaměstnání

Celková alokace: 248 801 970,89 Kč

Celková výše podpory: v režimu de minimis 1 příjemci je max. 200 000 €

VÝZVA č. 3 IOP

Oblast intervence: 3.1 **Služby v oblasti sociální integrace**

Aktivita b) investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.

Specifický cíl 3.1b) Zajištění dostupnosti sociálních služeb ve vybraných sociálně vyloučených romských lokalitách, které umožní integraci cílových skupin do společnosti a na trh práce

Platí od 30. září 2009 do 30. června 2013

Celková alokace: 557 709 000,- Kč (min. 500 000,- Kč, max. výše podpory na jeden projekt 20 000 000,- Kč)

Oprávnění žadatelé: obce, svazky obcí, NNO

VÝZVA č. 19 OPLZZ

Oblast podpory 3.2 - **Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit**

Cíl podpory: Sociální začleňování příslušníků sociálně vyloučených romských komunit zajištění dostupnosti, kvality a kontroly služeb, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnání a v přístupu k investiční podpoře

Platí od 21. srpna 2008 do 31. ledna 2013 (průběžná výzva)

Celková alokace: 477 474 000,- Kč

Oprávnění žadatelé: poskytovatelé sociálních služeb dle zákona č. 108/2006., o sociálních službách, NNO, kraje, obce a organizace zřizované obcemi a kraji působící v sociální oblasti, vzdělávací instituce (akreditované podle zákona č. 108/2006 Sb. a zákona č. 312/2002 Sb.; pouze pro Program podpory A)

Omezení výše finanční podpory na jeden projekt:

Program A: – A1) - profesní (odborné) vzdělávání pracovníků poskytovatelů sociálních služeb; A2) - profesní (odborné) vzdělávání pracovníků krajských a obecních úřadů - 0,5 mil. Kč - 10 mil. Kč

Program B: Podpora sociálních služeb a dalších nástrojů působících ve prospěch sociálního začleňování příslušníků sociálně vyloučených romských komunit/lokalit – 1 mil. Kč - 10 mil. Kč

Program C: Podpora procesů poskytování sociálních služeb, včetně rozvoje partnerství na místní i regionální úrovni. V rámci tohoto programu podpory jde o rozvoj samotného procesu poskytování služeb (zajištěním kvality a kontroly poskytovaných služeb), podporujících sociální integraci, vycházející z potřeby rozvíjet spolupráci mezi subjekty podílejícími se na aktivitách v jednotlivých oblastech - 0,5 mil. Kč - 5 mil. Kč

V prosinci 2009 byla vyhlášena výzva pro obce k předkládání individuálních projektů v rámci OPLZZ:

Název výzvy: Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit

Název a číslo prioritní osy: 3 Sociální integrace a rovné příležitosti

Název a číslo oblasti podpory: 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit

Výzva pro obce navazuje na výzvu č. 3 vyhlášenou v rámci oblasti intervence 3.1 IOP – Služby v oblasti sociální integrace, aktivita pod písm. b)

Oprávnění žadatelé: obce, na jejichž území se nacházejí sociálně vyloučené lokality

Maximální délka projektu: 4 roky

Maximální výše podpory na jeden projekt: 25 000 000,- Kč

Celková alokace: 200 000 000,- Kč.

Další aktivity:

Také v roce 2009 byly zdrojem **financování služeb sociální prevence zejména dotace ze státního rozpočtu**. Na služby sociální prevence tak bylo vydáno celkem **546 075 453,- Kč**. Z toho:

- Na podporu služeb pro osoby ohrožené závislostí, závislé na návykových látkách ze státního rozpočtu ČR bylo vyčleněno celkem 58 316 100,- Kč (jednalo se o sociální služby: terapeutické komunity, kontaktní centra a služby následné péče).
- Na podporu služeb pro osoby bez přístřeší, ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené bylo ze státního rozpočtu ČR z celkové částky vyčleněno 434 663 401,-Kč (jednalo se o tyto sociální služby: azylové domy, domy na půl cesty, noclehárny, terénní programy /86 447 466,- Kč/, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež).
- Na podporu sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi bylo vyčleněno 53 095 952,- Kč .
- Na podporu služeb, jejichž cílovou skupinou jsou oběti obchodování s lidmi, byly vyčleněny 4 926 500,- Kč. Podpořeny byly služby – krizová pomoc, azylové bydlení a odborné sociální poradenství.
- Na podporu služeb, jejichž cílovou skupinou jsou oběti domácího násilí, bylo vyčleněno 40 818 583,- Kč. Podpořeny byly služby : azylové domy, intervenční centra, krizová pomoc, odborné sociální poradenství, telefonická krizová pomoc, terénní programy.

V průběhu roku 2009 probíhaly u poskytovatelů sociálních služeb **inspekce poskytování sociálních služeb** podle § 97 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, které jsou nástrojem jednak ochrany zranitelných lidí, uživatelů sociálních služeb, jednak kontroly efektivity vynakládaných prostředků z veřejných zdrojů. Kvalita sociálních služeb se při výkonu inspekce ověřovala pomocí standardů kvality sociálních služeb. K ochranným opatřením v pobytových zařízeních sociální péče patří také povinnost evidence případného užití omezujících opatření vůči uživatelům služby.

3. V rámci **Koncepce péče o ohrožené děti** bylo v roce 2009 vytvořeno nebo aktualizováno 11 metodických doporučení a řada informačních letáků pro veřejnost.

V rámci transformace systému péče o ohrožené děti je vytvářen národní vzdělávací projekt pro orgány sociálně právní ochrany dětí (dále jen „OSPD“). V průběhu roku probíhala úzká spolupráce s OSPD, Probační a mediační službou, příslušnými soudy, Policií ČR, lékaři, školními metodiky prevence a NNO v rovině prevence kriminality a sociálně rizikových jevů.

Byla iniciována meziresortní spolupráce a nastaveny její formy řešení problematiky útěků dětí a mladistvých z ústavních zařízení a současně vytvořeny informační materiály k práci s dětmi s výchovnými problémy. Jednotlivé výchovné problémy jsou zpracovány do

metodického doporučení sloužícího pro práci OSPD, které budou vydány v prvním pololetí 2010.

4. a 6. Probíhá transformace systému péče o ohrožené děti ve spolupráci se zainteresovanými resorty. V rámci transformace byly podporovány vzdělávací programy pro pracovníky OSPD v oblasti rozvíjení profesních dovedností a práce s rodinou se specifickými potřebami.

5. V roce 2009 vyly vyhlášeny a finančně podpořeny následující finanční tituly:

5.1 Podpora pozitivního rodičovství – dotační program v oblasti podpory rodiny zaměřený na rodinné poradenství, zvyšování rodičovských kompetencí, na rozvoj pozitivního rodičovství.

5.2 Podpora projektů sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a terénních programů v rámci dotačního řízení MPSV pro poskytovatele sociálních služeb.

5.3 V rámci přípravy na samostatný život mladých lidí opouštějících institucionální péči či náhradní rodinnou péči podpora projektů dlouhodobého doprovázení a poradenství pro děti v náhradní péči a mladé lidi opouštějící systém náhradní péče, zaměřené na jejich přípravu na samostatný život a na prevenci kriminality a sociálně patologických jevů.

V. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

1. V rámci **pilotního projektu SARPO** prováděla v roce 2009 Probační a mediační služba ČR (dále jen „PMS“) ve spolupráci s Vězeňskou službou ČR (dále jen „VS“) a externím výzkumným týmem z Katedry sociologie Filosofické fakulty UK **3. modulové výzkumné šetření zaměřené na vyhodnocení dat získaných PMS a VS** v rámci pilotního projektu SARPO a na vyhodnocení samotného hodnotícího nástroje SARPO (tj. zejména ověření jeho validity). Toto výzkumné šetření bylo ukončeno v prosinci 2009. Celý rok se k řešení otázek vzniklých v souvislosti s tímto šetřením scházel tým Risk Assessment tvořený zástupci PMS a VS. Nástroj SARPO byl v průběhu roku 2009 na základě průběžných závěrů získaných z prvního a druhého modulu výzkumného šetření upravován tak, že po ukončení třetího výzkumného modulu (prosinec 2009) bude možné předložit nástroj SARPO přepracovaný na základě obdržení doporučení výzkumného týmu tak, aby mohl být používán po celou dobu výkonu trestu odnětí svobody. Na základě výsledků výzkumného šetření bude počátkem roku 2010 rozhodnuto o rozsahu a podobě postupné implementace hodnotícího nástroje SARPO do praxe PMS.

V rámci přípravy pracovníků PMS na implementaci hodnotícího nástroje SARPO do odborné praxe probíhalo ve druhé polovině roku 2009 průběžné vzdělání určené pro vybrané pracovníky PMS (pro zástupce vytvořených pracovních skupin – poradních orgánů ředitele PMS pro oblast probace, parole, OPP, zprostředkovaného řešení konfliktu a mládeže). Jednalo se o třídní školení a dva navazující kasuistické semináře. Tato vzdělávací aktivita bude ukončena v lednu 2010.

2. Prostřednictvím PMS pokračovalo uplatňování pilotně ověřených programů pro odsouzené (ZZ, ZZZ, Motivační programy, mentoring), a to jak ve věznicích, tak v návaznosti na tyto aktivity i mimo věznice v rámci PMS - zejména u odsouzených, kteří žádají o podmíněné propuštění, nebo kterým byl v rámci podmíněného propuštění uložen dohled PMS:

Projekt Mentor byl v rámci projektu realizovaného Sdružením pro probaci a mediaci v justici o.s., ve kterém je PMS partnerem, v roce 2009 prováděn ve čtyřech krajích: Jihočeském (střediska PMS České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Tábor), Středočeském (střediska PMS Beroun, Kolín, Kladno, Nymburk), Královehradeckém

(střediska PMS Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou) a Pardubickém (střediska PMS Pardubice a Ústí nad Orlicí). Program Mentor byl v průběhu roku 2009 také součástí aktivit projektu s názvem „Úsvit“ – projektu partnerské spolupráce při zlepšování situace v sídlišti Chanov (PMS je v projektu partnerem). Cílem projektu bylo snížit rizika recidivy a sociálního vyloučení u osob, kterým byl uložen alternativní trest či opatření a které se hlásí k romské menšině žijící v tomto regionu.

Program ZZ – Získej Zaměstnání byl v průběhu roku Sdružením pro probaci a mediaci v justici o. s. realizován v rámci projektu s názvem „Život po vězení“. Tento projekt, ve kterém byla PMS společně s VS a Českým helsinským výborem partnerem, byl zahájen v březnu 2009 s plánovaným ukončením projektu v březnu 2011. Projekt byl realizován v Karlovarském a Ústeckém kraji a byl zaměřen na spolupráci s věznicemi Nové Sedlo, Horní Slavkov a Kynšperk. Hlavní cíl projektu byl definován jako zvýšení šance na sociální a ekonomickou (re)integraci příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit v těchto regionech, kteří se dostali do konfliktu se zákonem. Do projektu byly zařazeny osoby opouštějící vězení a osoby, jimž byl uložen alternativní trest, který má být vykonán na svobodě. Projekt posiluje klíčové kompetence odsouzených, které jsou potřebné pro vedení života bez konfliktu se zákonem a ke zlepšení postavení na trhu práce: konkrétně se jedná o posílení právního vědomí, posílení odpovědnosti za svůj život a motivace k plnění svých povinností apod. V rámci projektu je také rozvíjena a poskytována služba mentoringu – v rámci zavedení této služby v regionu byli vyškoleni zástupci romské komunity, kteří byli připraveni pro činnost mentora a byla jim tak umožněna praktická zkušenost při uplatnění se v oblasti sociální práce.

3. S cílem přispět k ověření možnosti tohoto řešení otázky zadluženosti odsouzených **pokračovala PMS ve spolupráci při realizaci pilotního projektu „Sanace dluhů“**. Pro realizaci projektu byl vytipován Severočeský a Středočeský soudní kraj, ve kterých byla vytvořena kancelář sanačního úředníka. Pracovníci středisek PMS působící v daných soudních regionech ve spolupráci se sanačním úředníkem do projektu vytipovali celkem 16 klientů – odsouzených v evidenci PMS (v rámci Severočeského kraje bylo do projektu zařazeno celkem 10 odsouzených, v rámci Středočeského kraje celkem 6 klientů), u kterých byla zahájena práce směřující ke zmapování jejich zadlužení. Vzhledem k legislativním obtížím (nebylo prozatím možné vytvořit a do praxe implementovat sanační fond, stávající legislativní úprava neumožňuje v praxi provést částečné odpuštění dluhů odsouzeného vůči státním organizacím a institucím, což je podmínka pro celkovou sanaci dluhů odsouzeného), nebylo možné v projektu pokračovat podle původního záměru. Projekt byl v září 2009 v některých svých naplánovaných aktivitách pozastaven. Sanační úředníci ve spolupráci s odsouzenými zařazenými do projektu a PMS pouze mapovali rozsah zadlužení klientů, ale prozatím nebylo možné přistoupit k realizaci procesu vlastní sanace dluhů. V návaznosti na výše uvedené skutečnosti průběžně probíhaly mezi resortem Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva financí jednání s cílem nalézt možné legislativní řešení zamýšlených aktivit projektu. V průběhu roku 2009 probíhala v rámci projektu spolupráce pouze s klienty – odsouzenými zařazenými do projektu. Spolupráce s věřiteli nemohla být zatím zahájena. Realizace projektu bude v roce 2010 dále probíhat.

4. Od počátku roku 2009 **byl projekt Komisemi pro podmíněné propuštění** (dále jen „Komise“) **průběžně realizován**, a to ve dvou vybraných soudních regionech – Česká Lípa (věznice Stráž pod Ralskem) a Praha 6 (věznice Praha – Ruzyně). V první polovině roku 2009 probíhaly školící aktivity členů Komisí a příprava metodických standardů činnosti Komisí (byla realizována úvodní školení, metodicko-podpůrná setkání a školení v oblasti komunikačních dovedností potřebných pro vedení rozhovoru s pachatelem a s obětí trestného činu). V každém z obou regionů také proběhla dvě setkání s justičními partnery a spolupracujícími organizacemi, na kterých jim byl představen projekt a prezentována podoba činnosti Komisí v praxi. V projektu byl ustanoven řídicí výbor, jehož členy jsou vedle PMS, VS a Českého helsinského výboru, také zástupci Ministerstva spravedlnosti

a Soudcovské unie. V průběhu roku 2009 se řídicí výbor sešel dvakrát. V létě 2009 proběhlo v obou pilotních věznicích představení projektu odsouzeným formou individuálních setkání nebo skupinových besed. V rámci informační osvěty projektu byly vytvořeny informační letáky pro oběti a odsouzené. Od září 2009 zahájily obě Komise svoji činnost a postupně do projektu zařazovaly první případy odsouzených. Celkem bylo od září 2009 do projektu zařazeno 8 případů, v listopadu proběhlo první parolové slyšení dvou odsouzených v rámci regionu Česká Lípa. Parolové slyšení v Praze proběhlo v prosinci 2009. V obou pilotních regionech byla v praxi ověřována zkušenost se zapojením asistentky oběti, která kontaktovala oběti nebo pozůstalé po obětech v případech odsouzených, kteří byli do projektu zařazeni. Předpokládaná doba trvání projektu je minimálně do září 2010.

5. Z finančních důvodů byl projekt „Komplexní poradenský program pro oběti trestných činů“ podle původního záměru v praxi realizován pouze do února 2009. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo pro projekt zajistit potřebné finanční prostředky, projekt nemohl být v roce 2009 rozšířen podle původního záměru. Od února 2009 byl Komplexní poradenský program obětem trestných činů poskytován jen stávajícími vyškolenými pracovníky, a to jak pracovníky z řad probačních úředníků, tak i z řad občanských poradců. Plánované obsahové rozšíření poradenského programu se zaměřením na pozůstalé a oběti dopravních nehod nemohlo být z finančních důvodů realizováno. Poradenský program byl PMS v roce 2009 nabídnut celkem 445 obětem trestných činů, a to v celkem 10 pilotních městech: v Mostě (115 klientů – obětí), v Českých Budějovicích (70 klientů), ve Frýdku Místku (62 klientů), v Berouně (54 klientů), v Rokycanech (58 klientů), v Pardubicích (33 klientů), ve Zlíně (29 klientů), v Třebíči (12 klientů), v Brně (9 klientů) a v Náchodě (3 klienti). Ze strany poradců občanských poraden působících ve výše uvedených městech byl poradenský program nabídnut celkem 217 obětem.

V průběhu roku 2009 byl zpracován a do grantového řízení přihlášen projekt Komplexního poradenského programu pro oběti trestných činů, a to v rámci programu vyhlášeného ESF pro období 2010 – 2012 a taktéž byl zpracován a přihlášen projekt poradenského programu pro oběti trestných činů v rámci Annual Work Programme 2009 Criminal Justice. V roce 2010 je v rámci uvedených projektů počítáno z rozšířením projektu do dalších poradenských míst a s jeho obsahovým prohloubením.

6. V rámci zavádění multidisciplinárních týmů do praxe soudnictví nad mládeží ve všech soudních okresech v České republice a obsahového sjednocování jejich praxe a náplní činnosti probíhala v průběhu roku 2009 implementace týmů pro mládež do stávající praxe soudnictví nad mládeží s cílem dále prohlubovat spolupráci a vzájemnou komunikaci mezi justičními partnery a spolupracujícími subjekty zaměřenými na práci s mladistvými pachateli a s dětmi mladšími 15 let. Obsah činnosti těchto týmů byl v soudních regionech průběžně sjednocován a plánuje se další rozvoj těchto aktivit. V jednotlivých soudních okresech jsou týmy pro mládež vytvořeny, přičemž rozdíly mezi těmito týmy jsou zřetelné jak v jejich obsahové náplni, tak i v intenzitě jejich setkávání. Prohlubování praxe týmů pro mládež bude zapotřebí dále rozvíjet i v roce 2010.

7. Byla propojována praxe multidisciplinárních týmů se Systémem včasné intervence v soudních regionech, kde je SVI zaveden. Tým pro mládež se v těchto případech ukázal jako potřebný prvek fungování SVI.

8. Úkol vytvořit model vyhodnocování efektivity stávající praxe PMS v jednotlivých odborných oblastech činnosti a propojit ho se systémem základního kvalifikačního/specializačního vzdělávání a se systémem dalšího vzdělávání PMS byl zadán jako obsah činnosti všem pracovním skupinám – poradním orgánům ředitele pro odborné otázky probace, parole, OPP, mládeže a zprostředkování řešení konfliktu. Vzhledem k nutnosti přípravy PMS na zajištění výkonu trestněprávních institutů zaváděných do praxe novým trestním zákoníkem, byl ale tento úkol v průběhu roku 2009 časově odsunut a přednost byla

dána přípravě praxe PMS od 1.1.2010. Úkol je tedy splněn pouze částečně a jeho velká část bude prováděna v průběhu roku 2010.

9. Pokračovala realizace projektu „Drogové testování klientů PMS“ prováděného v rámci vybraných středisek PMS. Projekt probíhal jak v rámci soudního regionu Praha (zde se jednalo o pokračování projektu zahájeného již v průběhu roku 2008), tak byl rozšířen o další vybraná pilotní města - a to jak v rámci Čech (Teplíce, Chomutov, Český Krumlov, České Budějovice) - tak i v rámci Moravy (Jihlava, Znojmo, Jeseník). V rámci realizace projektu byly zakoupeny další drogové slinné testy, pracovníkům projektu byla poskytována odborná supervize jejich práce s klienty a byla realizována metodicko - podpůrná setkání. Do projektu bylo v průběhu roku 2009 prozatím zařazeno celkem 61 klientů obviněných a odsouzených, u nichž PMS vykonává některou ze svých odborných činností (nejčastěji se jednalo o výkon probačního dohledu v rámci podmíněného odsouzení nebo parole v rámci podmíněného propuštění). V rámci realizace projektu byl vytvořen řídicí výbor, který se v průběhu roku 2009 sešel jedenkrát. Projekt bude pokračovat až do června 2010, přičemž na začátku roku 2010 bude zahájeno jeho vyhodnocení.

10. V souvislosti s přípravou PMS na zajištění kontroly výkonu nově zaváděného alternativního trestu domácího vězení byla PMS na základě usnesení vlády ke konci roku 2009 **personálně posílena o 90 nových pracovníků**. Převážně se jedná o pracovníky přijímané na střediska PMS v souvislosti s vytvořením specializace probačního úředníka pro oblast trestu domácího vězení na každém středisku PMS; pouze 6 pracovníků bylo začleněno do pracovních pozic na ředitelství PMS, jež byly nově vytvořeny nebo personálně posíleny rovněž v souvislosti se zajištěním výkonu trestu domácího vězení.

11. Pokračovala realizace Systému dalšího vzdělávání v rámci PMS. Na začátku roku 2009 byl projekt vybudování a dalšího rozvoje Systému dalšího vzdělávání v rámci PMS (dále jen „SDV“) podpořen finančními prostředky z norských fondů. Od května do září 2009 probíhala příprava, vypsání a realizace vnitřního konkursu na obsazení pozic budoucích školitelů z řad zájemců – zaměstnanců PMS. V rámci provedení konkursu byla navázána spolupráce se dvěma externími hodnotiteli, přičemž během konkursu bylo vybráno celkem 18 z plánovaných 30 školitelů. V červnu 2009 proběhla první jednání s norskými partnery, jež měla vyjasnit obsahovou podobu školení školitelů, které bylo následně v listopadu 2009 realizováno v Praze pro první dvě skupiny vybraných školitelů. Třetí skupina školitelů bude vyškolená na začátku roku 2010. Projekt rozvoje SDV bude probíhat i nadále, v průběhu roku 2010 budou realizovány aktivity druhého stupně Systému dalšího vzdělávání (aktivity prvního stupně SDV probíhaly již v roce 2008).

12. V oblasti výzkumu byla v roce 2009 zahájena nebo pokračovala realizace následujících výzkumů:

- Role stávajících preventivních opatření a stávajícího právního rámce v předcházení kriminalitě, resp. recidivě kriminálního chování u dětí a mladistvých.
- Probační a mediační činnost podle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.
- Analýza trendů kriminality a vývoje latentní kriminality.

Uvedené výzkumné úkoly jsou zařazeny do Střednědobého plánu výzkumných úkolů Institutu pro kriminologii a sociální prevence (dále jen „IKSP“) schváleného ministrem spravedlnosti dne 7. května 2008. Jejich řešení je účelově financováno v rámci výzkumného programu „Společnost, sankční politika, kriminalita“. Úkol k probační a mediační činnosti podle zákona 218/2003 Sb. byl zahájen v roce 2009, další dva úkoly v roce 2008. Jejich řešení probíhá dle schválených projektů. Ukončení všech výzkumných úkolů je plánováno na rok 2011 s průběžnými dílčími výstupy. Do tisku byla připravena pravidelná publikace IKSP ke stavu a vývoji kriminality v roce 2008. Pokračuje spolupráce IKSP na přípravě

mezinárodního projektu viktimologického výzkumu realizovaného Eurostatem, jehož národním garantem je Český statistický úřad.

13. V roce 2009 proběhla rekonstrukce objektu Opava - Krnovská na Ústav zabezpečovací detence. Vzhledem k tomu, že skutečný počet chovanců, kterým byla zabezpečovací detence uložena, je výrazně nižší než očekávaný počet, je po rekonstrukci objektu Opava - Krnovská dočasně využíván jako věznice s dozorem pro odsouzené muže.

14. V roce 2009 nedošlo v porovnání s rokem 2008 ke snížení počtu odsouzených vykonávajících trest ve specializovaných odděleních výkonu trestu při zachování kvality realizovaných programů, počtu odsouzených ve výstupních odděleních věznic a vazebních věznic a realizovaných programů přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, ani počtu odsouzených vykonávajících trest v bezdrogových zónách věznic a vazebních věznic.

15. V roce 2009 došlo v porovnání s rokem 2008 ke zvýšení počtu odsouzených zařazených do vzdělávacích a rekvalifikačních programů a počtu odsouzených absolvujících v rámci programů přípravy na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody extramurální aktivity. Vzhledem k hospodářské krizi se nicméně nepodařilo v porovnání s rokem 2008 zvýšit počet odsouzených zařazených do práce. V roce 2008 bylo v průměru zařazeno do práce 6 712 odsouzených, za deset měsíců roku 2009 to bylo 6 180 odsouzených. Příznivě je nutno hodnotit skutečnost, že v průběhu roku 2009 docházelo k postupnému nárůstu počtu odsouzených zařazených do práce.

16. Po úspěšné realizaci a vyhodnocení standardizovaného programu 3 Z „Zastav, Zamysli se, Změň se“ zaměřeného na statisticky nejrozšířenější vězeňskou populaci (dospělí muži 25 – 40 let, 2 – 3 x ve výkonu trestu odnětí svobody převážně pro majetkovou trestnou činnost) v devíti věznicích bylo rozhodnuto o **rozšíření programu do dalších čtyř věznic.** Ve IV. čtvrtletí 2009 byli proškoleni noví lektori tak, aby program mohl být v roce 2010 realizován nejméně dvakrát ročně ve třinácti věznicích.

17. Standardizovaný program GREPP pro práci s pachateli, kteří byli odsouzeni za trestné činy násilí na dětech (týrání dětí, komerční sexuální zneužívání dětí i sexuální zneužívání dětí bez komerčního aspektu) byl realizován ve dvou věznicích. Pilotní verze programu navazujícího na stávající program GREPP bude dokončena v I. čtvrtletí roku 2010 tak, aby mohla být v roce 2010 provedena její pilotáž v jedné věznici.

18. V roce 2009 byla realizována pilotáž edukačně - rehabilitačního programu pro pachatele dopravních nehod a bylo rozhodnuto o implementaci tohoto programu do systému standardizovaných programů. Byla realizována třetí pilotáž programu TP – 21 JUNIOR, která bude vyhodnocena v I. čtvrtletí roku 2010. Pilotáž programu, jehož autorem je Institut forenzní psychologie, nebyla realizována, jelikož Institut forenzní psychologie program nedopracoval tak, jak bylo ve II. pololetí roku 2008 dohodnuto.

19. Na programy prevence kriminality byly v roce 2009 z rozpočtové kapitoly Ministerstva spravedlnosti vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 11 664 000,- Kč.

VI. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

Prioritními úkoly Ministerstva zdravotnictví (dále jen „MZ“) bylo v roce 2009 snížení úmrtnosti a zdravotního postižení způsobeného nehodami a násilím páchaného na ohrožených skupinách obyvatelstva, pokračování v činnosti Meziresortní pracovní skupiny pro prevenci dětských úrazů, plnění Národního akčního plánu prevence dětských úrazů na léta 2007-2017 a tvorba a následné plnění Národního akčního plánu realizace Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období let 2009-2010.

1. S cílem snížení úmrtnosti a zdravotního postižení způsobeného nehodami a násilím páchaným na ohrožených skupinách obyvatelstva pokračovala činnost **Meziresortní pracovní skupiny MZ pro prevenci dětských úrazů** především v koordinaci plnění úkolů vyplývajících z **Národního akčního plánu prevence dětských úrazů na léta 2007- 2017** (usnesení vlády č. 926 ze dne 22. srpna 2007).

V rámci plnění Národního akčního plánu se MZ zaměřuje na sběr úrazových dat v rámci **Národního registru dětských úrazů**. Sběr úrazových dat byl zahájen 1. ledna 2008 v rámci pilotního projektu FN Brno. Tento projekt je finančně podporován z dotačních prostředků MZ. V roce 2009 pokračoval sběr úrazových polytraumatických a monotraumatických dat z dětských traumacenter. MZ v roce 2009 finančně podpořilo také přípravu portálu webových stránek, na kterých budou k dispozici data z projektu „Národní registr dětských úrazů“.

Pro období let 2008/2009 byla mezi MZ a WHO/EURO uzavřena „**BCA smlouva o spolupráci mezi MZ a WHO (Biennial Collaborative Agreement)**“. Jednou z priorit této smlouvy je i prevence dětských úrazů a prevence násilí na dětech. V rámci plnění BCA 2008/2009 byl v prosinci 2009 vydán v časopise *Pediatric* pro praxi supplement k problematice „Prevence dětských domácích úrazů v praxi praktických lékařů pro děti a dorost. Bezpečné domácí prostředí pro děti“, který byl distribuován odběratelům - převážně praktickým lékařům pro děti a dorost (5 tis. výtisků).

V rámci **předsednictví ČR v EU v roce 2009** se konal v Praze ve dnech 4.- 5. června 2009 Mezinárodní seminář „Prevence dětských úrazů, prevence násilí na dětech, podpora mentálního zdraví dětí“. V rámci tohoto semináře byla odsouhlasena deklarace a byl vydán sborník příspěvků (www.mzcr.cz).

2. Ministerstvo zdravotnictví v roce 2009 aktivně spolupracovalo na přípravě **Národního akčního plánu realizace Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období let 2009-2010**, která byla odsouhlasena vládou dne 20.7.2009 (usnesení vlády č. 936 ze dne 20. července 2009). Na přípravě tohoto plánu a jeho realizaci v rámci resortu zdravotnictví se podílí **Pracovní skupina MZ pro prevenci násilí na dětech**, která byla ustavena v roce 2008. MZ zajistilo překlad tohoto dokumentu do anglického jazyka.

3. V rámci podpory mentálního zdraví dětí, sociálních aspektů zdraví dětí a zdravého životního stylu dětí se resort zdravotnictví výrazně podílel na přípravě **zákona č. 305/2009 Sb.**, kterým se mění zákon č. 379 /2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon byl přijat v srpnu 2009.

Schválená právní úprava přináší řadu změn zejména v oblasti ochrany proti tabáku. Např. zavádí některé nové definice pojmů např. tabákový výrobek, tabáková potřeba, elektronická cigareta; zpřesňuje definice veřejných míst, kde je zakázáno kouřit; obec získává možnost v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou dočasně nebo trvale zakázat kouření na veřejně přístupných dětských hřištích, veřejně přístupných sportovištích, nebo ve vnitřních prostorách budov určených pro pořádání sportovních, kulturních a společenských akcí, anebo na sportovních, kulturních a společenských akcích, pokud jsou tato místa nebo akce určeny nebo vyhrazeny osobám mladším 18 let. Zákon také přináší zpřísnění sankcí za porušení zákonných povinností (nejpřísnější sankce hrozí za prodej či

podání tabákového výrobku, elektronické cigarety nebo alkoholického nápoje osobě mladší 18 let) atd. Tento zákon nabude účinnosti dnem 1. července 2010.

4. V rámci péče o děti bez rodinného zázemí a děti ohrožené pokračovalo v roce 2009 MZ v procesu transformace kojeneckých ústavů a dětských domovů do 3 let věku v dětská centra, a to ve spolupráci s ministerstvy práce a sociálních věcí a školství, mládeže a tělovýchovy, přestože v souladu s jednáním vlády ze dne 6. dubna 2009 byl zrušen vládní úkol č. 175/09 a příprava věcného záměru zákona o dětských centrech.

5. V rámci protidrogové politiky bylo v roce 2009 zahájeno jednání s FN Brno a zástupcem města o nutnosti vzniku **dětského detoxifikačního centra**, které bylo dosud pouze jediné v ČR, a to nebylo vyhovující. FN Brno podala investiční projekt na podporu vzniku nového dětského detoxifikačního centra, na které má navazovat i ambulantní péče ve stejném zařízení. Zástupce města se zavázal, že zajistí v dalších institucích následnou resocializační péči pro nezletilé pacienty.

6. V roce 2009 byly podpořeny následující dotační programy MZ:

- V rámci programu „**Prevence kriminality**“ a „**Péče o děti a dorost**“ byla pro rok 2009 vyhlášena priorita: **Prevence dětských úrazů - Prevence násilí na dětech - Podpora mentálního zdraví dětí**. V rámci těchto programů byly podpořeny projekty týkající se daných priorit. Na program Prevence kriminality bylo v roce 2009 přiděleno celkem 48 000,- Kč a na program Péče o děti a dorost bylo v roce 2009 přiděleno celkem 5 583 191,- Kč.

Na webu MZ byla koncem roku 2009 uveřejněna Metodika Ministerstva zdravotnictví pro přidělování neinvestičních finančních prostředků na program „Péče o děti a dorost“ a na program „Prevence kriminality“ pro rok 2010 a priority těchto programů, kterými jsou pro rok 2010 následující oblasti: 1. prevence dětských úrazů, 2. prevence násilí na dětech – se zaměřením na úmyslné sebepoškození, 3. sociální aspekty zdraví – se zaměřením na mladistvé. Plánované neinvestiční finanční prostředky pro rok 2010 na program Prevence kriminality jsou ve výši 50 000,- Kč a na program Péče o děti a dorost jsou ve výši 5 mil. Kč.

- V rámci programu „**Národní program zdraví - projekty podpory zdraví**“ bylo podpořeno 20 projektů zaměřených na podporu zdravého životního stylu a prevenci nemocí. V oblasti prevence úrazů, otrav a násilí a prevence nadměrného užívání alkoholických nápojů a zneužívání tabákových výrobků byly realizovány celkem 4 projekty podpory zdraví, kterým bylo přiděleno celkem 642 000,- Kč. Na podporu zdraví dětí a dorostu bylo v roce 2009 zaměřeno 10 projektů, kterým bylo přiděleno celkem 2 374 000,- Kč.

- V rámci **Programu grantové podpory MZ** (dříve program podpory občanských sdružení a humanitárních organizací) bylo v roce 2009 finančně podpořeno Občanské sdružení ONŽ (dříve Sdružení ochrana nenarozeného života) částkou 1 500 000,- Kč.

- MZ se v roce 2009 zaměřilo na přípravu metodiky pro přidělování finančních prostředků na **protidrogovou politiku pro rok 2010**. Vzhledem k nárůstu dětských závislých pacientů se MZ rozhodlo vyhlásit v tomto programu péči o tyto osoby za nejvyšší prioritu v přidělování finančních prostředků pro nadcházející rok, a to v rámci celého spektra finančně podporovaných služeb. Problematika dětských pacientů a záměr MZ byl projednán na meziřesortních jednáních na Radě vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Na protidrogovou problematiku bylo v rámci dotačního programu přiděleno v roce 2009 celkem 13 954 834,- Kč.

VII. MINISTERSTVO OBRANY

1. V roce 2009 byla zpracována a ministrem obrany dne 30. září 2009 schválena nová resortní **Koncepce prevence sociálně nežádoucích jevů na období 2010 až 2014**. K její realizaci byla průběžně zahájena úprava příslušných vnitřních předpisů.

2. V souladu se schválenými projekty prevence sociálně nežádoucích jevů (dále jen „SNJ“) na rok 2009 bylo Ředitelstvím personální podpory **průběžně zabezpečováno efektivní využívání finančních prostředků** vyčleněných v roce 2009 v rozpočtu resortu obrany **na Program sociální prevence a prevence kriminality**. V rámci tohoto programu bylo realizováno 139 projektů. Celkové vyhodnocení čerpání účelově vyčleněných finančních prostředků bylo předloženo resortní komisí pro prevenci SNJ rozpočtovým správcem aktivity na zasedání komise v měsíci únoru 2010.

3. a 4. **Vojenská policie** svojí profesionální činností (preventivní a represivní) průběžně **zabezpečovala odhalování, předcházení a šetření protiprávních jednání** (trestných činů, přestupků). Důraz byl položen na prověřování podezření ze spáchání protiprávního jednání závažné hospodářské a majetkové kriminality.

5. **Vojenská policie pokračovala ve spolupráci s Policií ČR, obecními policiemi, Celní správou, Vězeňskou službou, obecními a městskými úřady**. Rozvíjena byla spolupráce se Službou kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, především s Útvarem pro odhalování korupce a finanční kriminality a Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu. V rámci resortu obrany Vojenská policie v uvedené oblasti spolupracovala zejména s orgány Inspekce ministra obrany (dále jen „IMO“), Vojenského zpravodajství a Odborem rozvoje, výzkumu a vývoje Ústřední vojenské nemocnice Praha.

6. V rámci omezování příležitostí k páčání trestné činnosti s cílem zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden, byla využívána zejména opatření situační prevence, **která byla realizována a kontrolována Vojenskou policií v součinnosti s velitelskými orgány odpovědnými za organizační, režimová, ekonomická a technická opatření, jejichž cílem je ztěžovat podmínky pro páčání kriminality**.

7. Ve spolupráci s velitelskými orgány byly organizovány **preventivně bezpečnostní akce k vyhledávání drog, s cílem snížit počet případů jejich přechovávání a zneužívání v Armádě ČR**.

8. **Úkoly a opatření stanovené „Aktualizovaným resortním protikorupčním programem“** (dále jen „ARPP“) byly v hodnoceném období zahrnuty do plánu kontrolní činnosti IMO a stav jejich plnění byl průběžně vyhodnocován. U všech kontrolovaných subjektů bylo reagováno na stanovené úkoly a vedoucí zaměstnanci přijali svá konkrétní opatření. Kontroly přispěly ke změnám systému řízení a přístupu vedoucích zaměstnanců při sledování korupčních rizik.

9. **K odhalování případné korupce v resortu obrany byla provozována a využívána kontaktní schránka korupce@army.cz**. Schránka pro podávání podnětů na podezření z možného korupčního jednání je spravována IMO. Od 1. ledna do 31. října 2009 bylo jejím prostřednictvím přijato celkem 22 podání, z nichž se 6 týkalo veřejných zakázek, 4 služebních a pracovně právních vztahů, 6 hospodaření s majetkem a finančními prostředky, 6 bylo zařazeno do kategorie „jiná“. Z uvedeného celkového počtu podání bylo u 7 vyhodnoceno možné hledisko korupce. Zaznamenán byl i zvýšený zájem osob o údaje týkající se protikorupční schránky (počet oznámených a odhalených případů apod.).

10. **Kontrolní akce IMO** se mimo jiné týkaly i implementace ARPP ke snížení rizika korupčního chování a jeho následků. Do plánu kontrolní činnosti IMO byly zahrnuty i další

tematické okruhy a oblasti, jako např. plnění opatření z kontrolních zjištění NKÚ se zaměřením na hospodaření s nemovitým majetkem; oblast hospodaření s finančními prostředky při provádění finančních a majetkových operací; oblast vzdělávání k lidským právům, její kontrola u organizačních prvků Ministerstva obrany včetně kontroly zabezpečení úkolů prevence SNJ.

11. Na webových stránkách IMO Intranetu Ministerstva obrany byly průběžně zveřejňovány metodické a informační materiály zpracované k problematice boje proti korupci. Odborem komunikačních strategií Ministerstva obrany byl v součinnosti s IMO vypracován a distribuován propagační leták, objasňující problematiku korupčního jednání a z toho vyplývajících následků. Nově byly zpracovány resortní intranetové stránky „Prevence SNJ“. Vojenská policie plnila úkoly dle schváleného „Metodického pokynu k činnosti Vojenské policie v oblasti kriminality.“

12. Pokračovalo vzdělávání vojáků a občanských zaměstnanců Ministerstva obrany v oblasti prevence SNJ, reagující na aktuální výskyt SNJ, které bylo realizováno ve stanoveném rozsahu 4 hodin ročně. Odborné přípravy pracovníků, kteří zabezpečují úkoly prevence, absolvovalo celkem 459 osob. IMO v součinnosti s Univerzitou obrany zorganizovala specializační kurz kontrolních pracovníků, který absolvovalo celkem 20 osob určených k šetření podání v zařízeních resortu obrany, včetně příslušníků IMO. Vzdělávací aktivity jsou standardem řídicí činnosti vedoucích zaměstnanců v boji proti korupci. U 20 vojenských útvarů a zařízení Společných sil byl **realizován vzdělávací projekt „Extremismus v Armádě ČR“**, kterého se zúčastnilo cca 1500 osob. Vojenská policie zorganizovala 3 odborné semináře na téma „Drogy v armádě“ a provedla celkem 34 přednášek zaměřených na problematiku extremismu a zneužívání OPL, kterých se zúčastnilo 1162 příslušníků resortu obrany. K bezpečnosti silničního provozu provedla Vojenská policie 77 přednášek.

13. V roce 2009 bylo na resortní Program sociální prevence a prevence kriminality vyčleněno celkem 8 474 000,- Kč. Do uvedeného programu se zapojilo prostřednictvím zpracovaných projektů prevence SNJ celkem 139 vojenských útvarů a zařízení. Preventivní aktivity uvedených projektů byly zaměřeny na zabezpečení vzdělávání příslušníků resortu obrany a zabezpečení volnočasových aktivit pro stanovené cílové skupiny s vyšší mírou rizikového chování.

VIII. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

V rámci podprogramu **Podpora výstavby podporovaných bytů** sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace, byla poskytována dotace **na podporu výstavby vstupních bytů.**

Cílem výstavby vstupního bytu je zajištění sociálního bydlení pro osoby, které v důsledku nepříznivé sociální situace způsobené sociálními okolnostmi jejich života nemají přístup k bydlení, a to ani při využití všech stávajících nástrojů sociální a bytové politiky, přičemž jsou schopné plnit povinnosti vyplývající z nájemního vztahu. Jedná se například o osoby, které opouštějí různá pobytová zařízení (výkon trestu, výchovná zařízení, ústavy sociální péče, azylový dům, dům na půl cesty), o příslušníky minoritních etnických skupin, osoby v priznaném postavení uprchlíka apod.

Příjemcem dotace je obec.

V roce 2009 byly v rámci podprogramu Podpora výstavby podporovaných bytů poskytnuty dotace na 41 akcí v celkové výši 119, 7 mil. Kč.